Pärnumaa Teataja

Väljaandja: Mihkel Hansen. Vastutav- ja tegevtoimetaja: Hans Sumeste.

TELLIMISHINNAD:

ILMUB KOLM KORDA NÄDALAS.
Igal teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval.

Toimetus ja kontor: Kalevi t. 51, kõnetr. 3-23.
Talitus: H. Laane trükik., Brackmanni tän. 6, kõnetr. 1-65.

„Pärnumaa Teataja":
1/2 kuud Kr. 0.40 — 6 kuud Kr 2.80
1 kuu „ 0.70 — 9 „ „ 5.60
3 kuud „ 2.— — 12 „ „ 7.40

„Pärnumaa Teataja" koos „Tallinna Postiga":
3 kuud Kr. 2.45 — 9 kuud Kr. 6.95
6 „ „ 4.70 — 12 „ „ 9.20

„Pärnumaa Teataja" koos „Eesti Talu":
6 kuud Kr. 4.30 — 12 kuud Kr. 8.30

„Pärnumaa Teataja" koos „Tõusev Noorusega":
6 kuud Kr. 4.60 — 12 kuud Kr. 9.—

„Pärnumaa Teataja" koos „Tallinna Posti", „Eesti Talu" ja „Tõusev Noorusega":
6 kuud Kr. 6.— — 12 kuud Kr. 11.70

ÜKSIKNUMBER 6 SENTI.
Kuulutuste hinnad:
Üks millimeeter ühel veerul: teksti ees 10 snt., tekstis 12 snt., kuulutuste küljel 5 snt.
Aadressi muutmine 25 senti.
Välismaale tellimishind kahekordne.

Nr. 57. Laupäeval, 18. mail 1940. a. 17. aastakäik

Reuter teatab:

Õhus möllab hiigellahing.

Neljapäeval ei olnud eriti suuri maavõe lahinguid.

Briti lennukid, laine laine järele, ründavad positsioone ja ühendusteid.

ETA. Pariis, 17. mail.

(Reuter.) Prantsuse sõjaministeeriumi esindaja kirjeldas neljapäeva õhtul sõjalist seisukorda tegelikult muutmatuna, võrreldes eelmise päevaga. Ta ütles: Neljapäeva võib kirjeldada ümberpaigutuste, abivägede saatmise ja võrdlemisi rahuliku päevana. Võitlused jatkuvad, kuid neljapäeval ei olnud eriti suuri rünnakuid. Namur-Sedani frondil on sakslased neis punktides Maasi kaldal, kus neil õnnestus tulla üle jõe, saavutanud teatudedu segases seisukorras, mis järgnes kolmapäevasele lahingule. Sedani enda juures Prantsuse jõud säilitavad positsioone, mis nad okupeerisid kolmapäeval, ja sakslaste edasitung on tõkestatud. Õhus möllab hiigellahing.

ETA. London, 17. mail.

(Reuter.) Briti peakorteri ametlik teadaanne: Briti ekspeditsiooniväed on võitluskontaktis vaenlasega ja võitlused on arenemas. Rünnakud Louvain'ile on tagasi löödud.

ETA. London, 17. mail.

Reuteri erikirjasaatja Briti vägede juures kirjutab: Neljapäeva koidikust saadik on Briti lennukid laine laine järele pommitanud ja tulistanud kuulipildujaist vaenlase positsioone ja väeosi nende edasimarsil Maasi orus. Pontoonsildu on lastud õhku ja raskete pommidega tõkestatud teid. Neis operatsioonides tulistati alla 35 vaenlase lennukit. Suur hulk noori belglasi 16—21 aasta vanuses on minemas Prantsusmaale, kus nad liidetakse Belgia armeesse.

Liitlased teatavad:

Jalaväeüksused käsitsivõitlustes.

Suur lahing jatkub Namurist kuni Sedanini lennukite ja tankide massilisel osavõtul. Sakslaste rünnakud peatati.

ETA. Pariis, 16. mail.

(Havas.) Teadaanne: Lahingud Namuri ja Sedani piirkonnis võtsid liikumissõja iseloomu, millest mõlemal poolel võtavad osa motoriseeritud üksused ja õhujõud. Operatsioonide juhtimise huvides ei ole praegu võimalik anda täpseid teateid aktsioonide kohta.

(Reuter.) Pariisi teadete järele sakslased püüavad korrata Poola sõjakäigu taktikat, muutes pealetungi läbi Belgia ja üle Prantsuse piiri liikumissõjaks. Prantslased on vastavalt sellele manöövrile korraldanud ümber oma vastuabinõud. Suur lahing jatkub Namurist kuni Sedanini lennukite ja tankide massilisel osavõtul ja jalaväeüksuste ägedate käsitsivõitluste näol.

Briti väed on raskes võitluses piki kogu fronti Hollandis ja Belgias. Võitlused on eriti ägedad Louvaini piirkonnas. Pärast rasket võitlust õnnestus edukalt peatada sakslaste rünnak.

Hollandis on tähtsamad linnad juba okupeeritud sakslaste poolt, kes on annud korraldusi pimendamise jatkamiseks ja on kitsendanud petrooleumi ning riietusesemete oste.

(Reuter.) Prantsuse informatsiooniministeeriumist kinnitati neljapäeval pärast lõunat, et Saksa soomuskolonni sissetungi suhtes Sedani sektoris on toimunud seisukorras „väga märkimisväärne paranemine". Briti õhujõudude pommirünnakud on viimase 24 tunni jooksul ületanud kõik, mida peeti võimalikuks neil päevil.

(Havas.) Prantsuse õhtune sõjaväeteadaanne: Lahing jatkub tervikuna endises ulatuses. Teatavais punktides oli väga ägedaid võitlusi. Meie pommilennukid teostasid hävitajate kaitsel edukalt võimsaid rünnakuid vaenlase soomusüksuste kolonnidele, mis avastati meie luurelendudel.

(Havas.) Operatsioonid: Pariisi saabunud sõnumite valguses oli seisukord kolmapäeva õhtul järgmine: Põhjas liitlaste väed, toetudes Antverpenile, on ühenduses mitmesuguste väeosadega, kes kaitsevad Zeelandit. Antverpeni ja Namuri vahel Saksa peaväeosad on astunud võitluskontakti liitlaste peaväeosadega. Selles piirkonnas on käimas teine lahing.

Frondi keskosas, Namurist kuni Sedanini on käimas üldine lahingumöll, mis on laienemas sügavusse Maasi jõe vasakul kaldal. Siin Saksa soomusdiviisid on paisatud ette ilma ühenduseta jalaväega. Prantsuse väejuhatus võtab tarvitusele abinõusid Saksa soomusdiviiside pealetungi murdmiseks.

Sedani piirkonnas sakslastel ei ole õnnestunud vabastada endale teed linnast ida poole, kus toimusid prantslaste vasturünnakud piki Maasi. Ainult Sedanist loode pool, Maasi jõe ääres, Sedani ja Namuri vahel on sakslastel õnnestunud paisata tegevusse oma soomusüksusi. Sedanist kuni Helveetsia piirini on toimunud ainult kohalikke vahejuhtumeid.

Kommenteerides seisukorda, Prantsuse staabi esindaja hoiatas ajakirjandust ja kogu elanikkonda kuulduste eest, mida idapiirkondadest evakueeritud isikud, kes teel said pommitamiste osaliseks, võivad levitada. Ta lisas, et ülemjuhatus on oma sõjateadaandes annud tõelise vaikimiskäsu kogu rahvale.

ETA. London, 17. mail.

Reuteri korrespondent Briti ekspeditsioonijõudude juures Belgias teatab: Briti väed võitlesid neljapäeva keskpäeval Louvain'i vaksalis sakslaste vastu käsigranaatidega. Neljapäeva hommikul sakslased pommitasid Louvain'i kahureist, kuna pärast lõunat 29 pommilennukit pildus alla pomme.

Mussolini ainult käskigu.

ETA. Rooma, 17. mail.

(Stefani.) Kõigist Itaalia linnadest saabuvad sõnumid teatavad, et neljapäeval toimus uusi üliõpilaste meeleavaldusi Prantsuse ja Briti merekontrolli vastu. Neljapäeva õhtul suured noorfashistide, leegionäride ja rahva kolonnid panid kõikjal toime protestimeeleavaldusi. Ducele saadeti tuliseid telegramme, milledes kinnitati, et ollakse valmis iga silmapilk täitma tema käske, mida oodatakse kannatamatusega. Meeleavaldused lõppesid rongkäikudega läbi mitmesuguste Itaalia linnade peatänavate, lauldi fashistliku revolutsiooni laule. Linnad olid lipuehtes.

Saabus Austraalia väeosi.

ETA. London, 17. mail.

(Havas.) Briti sõjaministeerium teatab, et Egiptuses maabus teine Austraalia vägede kontingent kindralmajor Mackay juhatusel. Need väeosad saadetakse neile määratud piirkondadesse Palestiinas.

Prints Bernhard oma vägede juures.

ETA. London, 17. mail.

(Reuter.) Hollandi saatkond teatab: Autoriteetselt poolt kuuldub, et prints Bernhard on nüüd Hollandi vägede juures Zeelandis.

Välismaa norralased mobiliseeritakse.

ETA. Stokholm, 17. mail.

(Reuter.) Norra telegraafiagentuur teatab: Avaldati ametlik üleskutse, millega kõigile norralastele välismaal 29—45 aasta vanuses tehakse korralduseks registreeruda sõjaväeteenistuseks. Samuti neil, kes viibivad Norras ja on 21—35 aastat vanad, soovitatakse minna põhja poolsetesse piirkondadesse koheseks väeteenistuseks.

Ameeriklased lahkuvad Inglismaalt

ETA. Washington, 17. mail.

(Reuter.) USA riigidepartemang (välisministeerium) soovitas kõigil ameeriklasil, kes viibivad Suur-Britannias, minna lirimaale. USA valitsus kaalub siis võimalust saata liri lääneranniku laeva nende jaoks, kes soovivad tagasi pöörduda Ühendriikidesse. See samm on astutud USA suursaadiku Kennedy soovitusel, kes põhjendas seda „kasvavate raskustega reisiliikluses Inglismaalt Prantsusmaale."

Briti kodanikud lahkuvad Helveetsiast.

ETA. Zürich, 16. mail.

(Reuter.) Briti konsulaarvõimud Zürichis on neljapäeval soovitanud Briti kodanikel lahkuda siinsest piirkonnast, ühenduses võimalike ootamatute sündmustega. Zürichist väljuvad rongid on tulvil elanikke, kes evakueeruvad Prantsusmaale. Püsivad kuuldused, et Saksa vägesid olevat koondatud Baseli lähedale. Helveetsia kohalikud kaitseüksused on kiiresti organiseerumas, et kaitsta maad võimalike saboteerijate ja parashütistide vastu.

Liege'i frondid püsivad.

ETA. Brüssel, 16. mail.

(Reuter.) Belgia ülemjuhatus teatab: Kerged vaenlase väeüksused astusid võitluskontakti meie vägedega. Tekkis mitmeid võitlusi, millede kestel meie väed sagedasti peatasid vaenlase püüded edasi tungida. Kõik purustamistööd viidi läbi edukalt. Need on raskesti takistanud vaenlase liikumisi. Meie õhutõrje vastas tõhusalt vaenlase õhujõudude aktsioonile. Rida Saksa lennukeid tulistati alla. Liege'i fordid jatkavad vastupanu.

Brüsseli ringhääling andis täna Liege'i fortides asuvaile ohvitseridele ja sõduritele edasi kuningas Leopoldi läkituse, milles üteldakse: „Pange vastu kuni kibeda lõpuni oma isamaa eest! Ma olen uhke teile."

Teateid Briti õhurünnakuist Saksamaal.

(Reuter.) Briti õhuministeeriumist teatatakse, et kahjud, mis õõl vastu neljapäeva sünnitati pommitamisoperatsioonidel sõjalistele eesmärkidele Saksamaal, on olnud suured ja sündinud laialdases piirkonnas. Suurimad Briti pommilennukid, mida seni on kasutatud, teidsid ja pommitasid oma eesmärke suure tõhususega, sünnitades hulga plahvatusi ja tulikahjusid. Otseseid tabamusi on saanud peateed ja raudteed. Peale selle rünnati üht sõjaväelaagrit ja tabati otseselt kahe miili pikkust mehhaniseeritud kolonni.

Iga päev langeb lennukeid reast välja suhtega kolm Saksa lennukit ühe liitlaste lennuki vastu. Ainult üks Briti lennuk ei pöördunud tagasi. On märkimisväärne, et Saksa rahvale tehti neljapäeval raadio teel karme korraldusi pimendusmäärusist kinnipidamiseks.

Ka hävituslennukeil oli edukas päev. Kuuest Hurricane-lennukist koosnev üksus ründas 25 Messerschmitt lennukit ja tulistas neist alla viis. Peale nende astusid veel kaks Hurricane hävituslennukit võitlusse üheksa Messerschmitt lennukiga ja tulistasid neist alla neli. Ülejäänud hävitati päeva jooksul 50 vaenlase lennukit.

Itaalia ootab vähemalt veel kaks nädalat.

(Reuter.) Neljapäeval valitses siin üldiselt mulje, et kuigi Itaalia valitsus peaks olema otsustanud sõtta astuda, siis vaatamata sellele jatkub veel mõnda aega praegune vaatlus ja alarmi seisukord. Itaalia ilmilaev „Conte di Savoia" väljasõitu peetakse märgiks, et rahu kestab veel vähemalt kaks nädalat.

Riigi hinnapoliitika vältis elukalliduse tõusu.

Kaubandus-tööstuskoja üksmeelne peakoosolek.

Kaubandus-tööstuskoja peakoosolekul eile, mis oma töö-ülesannetes piirdus üksnes koja 1939. a. aruande kinnitamisega, andis koja esimees J. Puhk traditsiooniliselt pikema ülevaate Eesti üksikute majandusalade kujunemisest möödunud aastal. Koosoleku, millest võttis osa 74 liiget, avas koja nõukogu esimees J. Sihver.

Üldhinnanguna Eesti majandusele märkis J. Puhk oma ülevaates, et tänu algatusrohketele ja ettevõtlikele tööstureile, kaupmeestele ja laevaomanikele kui ka riigivõimu ettenägelikusele suutis uue maailmasõja neljal kuul üldiselt säilitada tootmist ja varustada maad vajalike kaupadega. Ametliku hinnapoliitika kohta ei saa siiski salata, et see koos ettevõtjaskonna soliidsusega, kes on kaugel seisnud spekulatiivsest hindade tõstmisest, on suutnud ära hoida elukalliduse tõusu ja rahva elatustaseme suurt langust. Ka on hindade kontroll üldiselt osutunud üsna painduvaks.

Eraettevõtjaskond on erakordsetes tingimustes ligi 9 sõjakuu jooksul suutnud maad varustada kõige tarvilikuga ja käigus hoida tootmisaparaati, mille juures riigivõimu kaasabi on olnud ulatuslik.

Meie majanduse arengu perspektiivid lähemas tulevikus olenevad sellest, mil määral meile meile tegutseda jäänud majandusruumis suudame oma kaubavahetust arendada. Meil on tulnud ümber orienteeruda peaasjalikult kahele suuremale — Saksa ja Nõukogude Vene — turule. Tahame tõsiselt loota, et need turud suudavad meie nõudmisi rahuldada, kuigi ei saa pigistada silmi kinni tekkida võivate raskuste ees. Näib nii, et tänapäeva erakordseis oludes tootmisaparaadi käigushoidmine selleks, et säilitada senist töömahtu ja vältida töökäte vallandamist, on kujunenud üheks raskeminilahendatavaks probleemiks. Selle probleemi tuumaks on õieti tööstuse varustamine välismaiste toor- ja abimaterjalidega. Et see probleem on väga ulatuslik, näitab asjaolu, et kogu meie tööstuses tarvitatud materjalidest väärtuse järgi ca 50% olid välismaise päritoluga.

Järgnevalt J. Puhk andis ülevaate Kaubandus-tööstuskoja tegevusest 1939. a., mis erakordselt ülesanneterohkena ja koostöös riigivõimuga on annud suuri ja kasulikke tulemusi kogu meie rahvamajandusele.

Ülevaadet lõpetades J. Puhk avaldas tänu tehtud töö eest koja täiskogule ja ametkonnale. J. Puhki ülevaade kiideti sõnavõttudeta heaks, samuti kinnitati sisulise arutluseta koja 1939. a. aruanne ja bilanss. Nendest esimene on tasakaalus 322.392 ja teine 457.039 krooniga.

KASULIKKE TEATEID PÕLLUMEHELE

Laatu peetakse 25. mail s. a. Läänistes ja Koerus.

Põllumajanduslikud raadiokõned eeloleval nädalal:

Pühapäeval, 19. mail, hommikul kell 7.20—8.20 on saade põllumeestele, kus kõneleb prof. K. Saral teemal: „Haavade ravist koduloomil" ja Põllutöökoja mesinduse konsulent agr. J. Roots teemal Mesilaspere de eest hoolitsemisest kevadel". Peale selle on saatekavas põllumajanduslik päevaküsimus ja informatsioon.

Kolmapäeval, 22. mail kell 21.25—21.50 antakse põllumajanduslikku informatsiooni ja kõneleb Põllutöökoja rohumaade eriteadlane agr. H. Selja teemal: „Rohumaade eest hoolitsemisest kevadel".

Eeloleval laupäeval, 18. mail toimub Viljandi Eesti Põllumeeste Seltsi ruumides Viljandi põllumeeste konvendi täiskogu koosolek. Täiskogu koosolek algab kell 10 hommikul. Päevakorras 1939./40. a. aruande ja 1940./41. a. eelarve vastuvõtmine, põllutöökoja dir. T. Kinti kõne põllumajanduslikest päevaküsimusist, konvendi veeühingute komitee seisukohtade vastuvõtmine, või ja sealiha hindade ning mootorpetrooleumi ostu-müügi korraldamise küsimused. Lõpuks läbirääkimised.

Järjekordne ametlik suguhobuste märkimine toimub 21. mail kella 8.30—9.00 — Muhu-Liival, kella 10.30—11.00 — Orissaare loomaravila juures, kella 13.30—14.00 — Uue-Lõve postijaama j. ja kella 16.00—16.30 — Kuressaare maavalitsuse hoovis.

22. mail toimub suguhobuste märkimine kella 9.00—9.30 — Anseküla kiriku juures, kella 13.00—13.30 — Lümanda kiriku juures ja kella 16.00—16.30 — Kärla kiriku juures.

23. mail toimub suguhobuste märkimine kella 8.00—8.30 — Kaarma vallamaja juures, kella 13.00—13.30 — Lümanda kiriku juures, kella 12.30—13.00 Karja kodumajanduskooli j. ja kella 14.30—15.00 Kõljala põllutöökooli juures.

25. mail märgitakse suguhobuseid — kella 6.30—7.00 — Kärdla loomaravila juures, kella 8.00—8.30 Kõrgessaare vallamaja juures, kella 10.00—10.30 Emmaste vallamaja juures ja kella 12.00—12.30 Keina loomaravila juures.

Suguhobusteks märgitakse 3—15 a. vanuseid hobuseid. Märkimiskomisjonile esitamine on sunduslik kõigi nelja-aastaste ja vanemate märkimiskomisjonile esitamata täkkude kohta. Teistele isikutele kuuluvate märade paaritamine märkimata täkkudega on keelatud. Seaduse mittetäitjaid trahvitakse rahatrahviga kuni 300 krooni

19. mail korraldab kaitseliidu Sakalamaa maleva suurtükiyäedivisjon Kolga-Jaani rajoonis oleval Põltsamaa rahal (Umbusi sool) laskeharjutused. Laskmine sünnib maa-alal, mille piirid on: põhjast — Põltsamaa raba põhjapoolne serv, läänest — Paala jõgi, lõunast — Põltsamaa raba lõunaserv, Päovere as. Madise talu, idast — Umbusi jõgi. Laskeväli (Põltsamaa raba) on kõrvalistele isikutele liiklemiseks suletud laskmisepäeval kella 6—16.

Alates 14. maist hakkas Tartu Eesti Majanduse ühisuse Räpina osakond Tartu Eksporttapamajale sigu, lambaid, vasikaid vastu võtma igal teisipäeval alljärgnevais kohtades: Naha kaupluse juures kella 5 ajal, Tammistu—Linte teeharul kell 6, TEMÜ Räpina osakonnas kell 7 ja Leevaku ühiskaupluse juures kella 8 ajal. Veotasu tapasealt on 2,5 snt. tapakaalu kg, elussealt 1,5 snt. eluskaalu kg, vasikatelt ja lammastelt 1 kr. tükk.

Metsatöölisi vajatakse laoplatsidele väljaveetud metsamaterjalide koorimis- ja sorteerimistöödele Vändra ja Kõnnu metskondadesse. Lähemaid teateid saab Vändra ja Kõnnu metsaülemalt ja a.-s. Eesti Metsatööstuselt, Tallinn, Falkpargi 4.

Nädala raadio.

Pühapäeval, 19. mail.

7.00 Aratusmuusika. (Hpl.). 7.20 Põllumeeste-saade. 9.20 Koraale. Kaarli kiriku koor. 8.40 Õige aeg. Teated. Hommikukontsert. (Hpl.). 9.40 Sangarite tee. Saade sõnas ja muusikas. 10.00 Tallinn ja Türi: Jumalateenistus Peeteli kirikust. Õp. K. Tilt. Tartu: Jumalateenistus Pauluse kirikust. Õp. A. Võõbus. 12.00 Tuhande Järve maal. (Hpl.). 12.50 Kõigilt radadelt. Lehekülgi populaarteaduslikest raamatutest. 13.15 kuni 14.00 Lõunamuusika. (Helipl.). 17.45 Teated ja reklaam. 18.00 Operett ja helifilm. 18.40 Kandlelugusid ja laule. Karl Ostra (Tartust) ja heliplaadid. 19.30 Laureaatide-saade. Tänavustest Raamatufondi auhindade saajatest ja nende auhinnatud töödest. 20.10 Eesti-Itaalia helitööde kontsert. („Estonia" kontsertsaalist). „Estonia" ja Riigi Ringhäälingu ühendatud sümfooniaorkester, juh. prof. Alceo Galliera. Vaheajal umbes kell 20.45: Päevauudised, õige aeg ja teated. Lõpuks, umbes kell 22.00: Tantsumuusika. Priit Vebeli orkester. 22.50 Õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 23.05 Türi: Nädalakroonika prantsuse ja rootsi keeles.

Esmaspäeval, 20. mail.

7.00 Aratusmäng. Võimlemine, algajatele. 7.20 Õige aeg. Ilmateade. Päevauudised. 7.30 Hommikukontsert. (Hpl.). 8.15 Tallinn ja Türi: Turuteade. Heliplaate. Tartu: Heliplaate. 8.30 Hommikupalvus — preester E. Lepik. (Issanda-Muutmise peakirikust). 8.45 Vahemuusika. (Hpl.). 9.00—9.30 Kooliraadio. Ettevaatust tänaval! (Erakorraline saade liikluspäevade puhul).

17.45 Teated ja reklaam. 18.00 Muusika pärastlõunaks. (Hpl.). Tartu (18.20). Venekeelne teadete-saade. 18.50 Fassaadiküsimusest Tartus 100 aasta eest — Helmi Üprus. (REM loeng, Tartust). 19.10 Soovikontsert. (Hpl.). 19.40 Raadiovestlus — RR direktor ins. F. Olbrei. 20.00 „Maiöö", Rimshki-Korsakovi ooper 3 vaatuses ja 4 pildis. („Estonia" teatrist). I vaheajal, umbes kell 30.50—21.10; Eilsest tänaseni, päevauudised, õige aeg, teated ja seletused. II vaheajal, umbes kell 21.40 kuni 22.00: Teated. Kodukäsitöö-nõunik Tiiu Kadak: Riietuse-küsimustest suvel. (Kodumajanduskoja loeng). Seletused. Lõpuks umbes kell 22.35: Chtumuusika. (Helipl.). 22.50 Õige aeg. Päevauudiseid ja sporditeated. 23.05 Türi: Päevauudised inglise ja saksa keeles.

Teisipäeval, 21. mail.

7.00 Aratusmäng. Võimlemine, edasijõudnutele. 7.20 Õige aeg. Ilmateade. Päevauudised. 7.30 Hommikukontsert. (Hpl.). 8.15 Perenaistele. 8.20 Turuteated. 8.30 Hommikupalvus — õp. B. Leib. (Jaani kirikust).

17.45 Teated ja reklaam. 18.00 Loomaaias. (Helipl.). 18.30 „Ilmasepp", Sakris Topeliuse muinasjutu järele kuuldemänguks seadnud Anna Murdmaa. (Lastele). 19.00 Corso-trio kontsert. 19.35 Mõnda naise tervishoiust — prof. dr. med. R. Kleitsman. (ETM loeng, Tartust) 19.50 Koor ja harf. „Raudami" segakoor, juh. Karl Leinus, ja Irene Kuprijanov (harf). Klaveril — Tekla Koha. 20.30 Päeva märkmik. 20.35 Eilsest tänaseni. 20.40 Päevauudised. 21.00 Õige aeg. Teated. 21.10 Orelikontsert. Prof. Alceo Galliera. (Pühavaimu kirikust). 21.40 Kevadistest uudisraamatutest (Tartust). 22.00 Kaasaegne muusika. RR orkester, juh. O. Roots. 22.50 Õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 23.05 Türi: Päevauudised inglise ja saksa keeles.

Kolmapäeval, 22. mail.

7.00 Aratusmäng. Võimlemine, algajatele. 7.20 Õige aeg. Ilmateade. Päevauudised. 7.30 Hommikukontsert. (Helipl.). 8.15 Tallinn ja Türi: Turuteade. Heliplaate. Tartu: Heliplaate. 8.30 Hommikupalvus — õp. A. Eilart. (Jaani kirikust).

17.45 Teated ja reklaam. 18.00 Tallinn ja Türi: Prantsuse keel — mag. K. Kann. Tartu: Venekeelne saade. 18.30 Ungari laule. Maria Bansaghy (sopran). 18.50 Vanade töövõtjate tööpidamise kohustusest — Sotsiaalministeeriumi assistent Viktor Maimik. 19.10 Kaks populaarset süiti. (Hpl.). 19.45 Välispoliitiline vestlus — toimetaja Artur Grönberg. 20.00 Romantika linnad. (Hpl.) 20.30 Päeva märkmik. 20.35 Eilsest tänaseni. 20.40 Päevauudised. 21.00 Õige aeg. Teated. 21.10 Väike kandlemängijate paraad. (Hpl.). 21.25 Türi: Põllumajanduslikud teated. 21.35 Türi: Rohumaade eest hoolitsemisest kevadel — Põllutöökoja rohumaade-eriteadlane agr. Hendrik Selja. 21.25 Tallinn ja Tartu: Helifilm. (Helipl.). 21.50 Tervishoiust noorte matkamisel — dr. Arnold Reiman. (Lastevanematele). 22.05 Muusika kohvikust „Kultas". 22.50 Õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 23.05 Türi: Päevauudised inglise ja saksa keeles.

Neljapäeval, 23. mail.

7.00 Aratusmäng. Võimlemine, edasijõudnutele. 7.20 Õige aeg. Ilmateade. Päevauudised. 7.30 Hommikukontsert. (Helipl.). 8.15 Perenaistele. 8.20 Turuteated. 8.30 Hommikupalvus — piiskop dr. J. Kõpp. (Jaani kirikust).

11.00—11.30 Kooliraadio. „Homme lahkume", Albert Seppeli kuuldemäng kooli lõpupäevast.

17.45 Teated ja reklaam. 18.00 Muusikalisi kuuldepilte. (Helipl.). 18.30 Aasal õitseb mahlakann... Jutte ja mänge kevadiselt mängumurult. (Mudilastele). 19.00 Hispaania klaverimuusika. Dagmar Kokker. 19.25 Eesti keel — R. Kress. 19.45 Majandusliik ringvaade — toimetaja Leho Kareda. 20.00 Lõbusaid lugusid ja laule. (Helipl.). 20.30 Päeva märkmik. 20.35 Eilsest tänaseni. 20.40 Päevauudised. 21.00 Õige aeg. Teated. 21.10 Viis minutit tervisele — dr. med. M. Kask. (Tartust). 21.15 „Vaese mehe ututall", August Mälgu komöödia järele kuuldemänguks seadnud A. Üksip. 22.00 Orkestrikontsert. RR orkester, juhatab O. Roots. 22.50 Õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 23.05 Türi: Päevauudised inglise ja saksa keeles.

Reedel, 24. mail.

7.00 Aratusmäng. Võimlemine, algajatele. 7.20 Õige aeg. Ilmateade. Päevauudised. 7.30 Hommikukontsert. (Helipl.). 8.15 Tallinn ja Türi: Turuteade. Heliplaate. Tartu: Heliplaate. 8.30 Hommikupalvus — õp. L. Raudkepp. (Jaani kirikust).

17.45 Teated ja reklaam. 18.00 Muusikalisi seebimulle. (Hpl.). 18.30 Kirjakast ja pähklikott. (Lastele). 19.00 Külalissolist Ungarist. Viulikunstnik Lydia Barabas. 19.30 Pärnu ja Narva-Jõesuu kuurortide juhte usutlemas. (Turismi Keskkorralduse saade). 19.40 Ülevaade sõjarindeilt. 19.55 Segakoori-kontsert. Estonia Muusika Osakonna segakoor, juh. Verner Nerep ja Aarne Viisimaa (tenor, hpl.). 20.30 Päeva-märkmik. 20.35 Eilsest tänaseni. 20.40 Päevauudised. 21.00 Õige aeg. Teated. 21.10 Glucki helitöid. (Hpl.). 21.30 Kala püüab tarvitajat. Helimärkmeid Läti kalandusest — Paul Viiding ja Agu Kask. 22.00 Õhtukontsert. RR orkester, juh prof. Alceo Galliera. 22.50 Õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 23.05 Türi: Päevauudised inglise ja saksa keeles.

Laupäeval, 25. mail.

7.00 Aratusmäng. Võimlemine, edasijõudnutele. 7.20 Õige aeg. Ilmateade. Päevauudised. 7.30 Hommikukontsert. (Hpl.). 8.15 Perenaistele. 8.20 Turuteated. 8.30 Hommikupalvus — õp. A. Soomre. (Jaani kirikust).

17.45 Teated ja reklaam. 18.00 Väljasõit rohelisse. (Helipl.). 18.30 Hiiu noori külastamas. Matkapilte ja hiiu noorte laulu. Koostanud Valter Horm. (Noortele). 19.00 Laule sõduritest ja sõduritelt. (Hpl.). 19.20 Kuidas töötas A. H. Tammsaare — Bernhard Linde. 19.40 Nädala ringvaade. (Helipl.). Tuletagem meelde, mis muusikapalad need on, mida me mängime lõppeva nädala saatekavast! 20.30 Päeva märkmik. 20.35 Eilsest tänaseni. 20.40 Päevauudised. 21.00 Õige aeg. Teated. 21.10 Saatekava-vestlus. 21.20 Tants laupäeva-õhtuks. Vana tantsumuusika. (Hpl.) 22.05 Nädalalõpu-kontsert. RR orkester, juh. O. Roots. 22.50 Õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 23.05—24.00 Tantsiv nädalalõpp. John Pori orkester. Türi: Päevauudised inglise ja saksa keeles.

Hinnad Tallinna turul.

Reedel, 17. mail.

Turul kestmise elawusega tegewus, kalu endises rohkuses, wärskeid räimi wähe, maksawad 50—55 senti kilo. Rohelise aedwilja hinnad püsiwad, undiseks on sparglid. Lihakaupa keskmiselt, wastkaliha hind pisut kõwenenud.

Lihahinnad wäikemüügil: Sealiha 110—125 s.,seapead-jalad 70—90 s., ploomirasw 130 s., soolatud sealiha 110—125 s., sulatatud searasw 160 s., suitsu- ja keedusink 190—250 s., weiseliha 60—130 s., wastkaliha 60—125 s., lambaliha 80—115 senti kilo.

Tapetud linnud: Kanad 100—300 s. tk., kurwitsad 75—90 senti tükk.

Kanamunad 12—14 senti paar. Eesti Munaeksportöri II waliku munad 112 senti kilo.

Piimasaadused: Pütiwõi 190—210 s., meiereiwõi 215—221 s., kohupiim 35—40 s., hapukoor 115—125 s., juustud sordi järgi 125—190 senti kilo.

Mesi 215—220 senti kilo.

Terawiljasaadused: Rukkileib 19—22 senti, peenleib 33—40 s., sepik 35—38 s., sai 35—65 s., saiajahu 30—45 s., sepikujahu 30—35 s., odrajahu 30—35 s., kaerajahu 25—28 s., rukkijahu 21—22 s., manna 43—45 s., odrakanud 28—35 s., kruubid 35—48 s., kaeratangud 35—40 senti, linnased 30—32 senti kilo.

Kõnnuwili: Herned 60—80 s., läätsed 40—50 senti kilo.

Juur- ja aedwili: Kartulid 100—110 senti mõõt 20 liitrit, 8—9 senti kilo, peakapsas 50—55 s., hapukapsas 40—45 s., kaalikad 25—30 s., peedid 30—35 s., porgandid 35—40 s., kõrwitsad 25—35 s., sibulad 30—40 senti kilo, hapudkurgid 3—7 senti tükk.

Wärske aedwili: Tomatid 7—7,5 krooni, sparglid 4 kr., türgisoad 5 krooni, salat 120—150 s., spinat 180—200 s., hapuoblikad 100 s., rabarber 100 senti kilo, wärsked kurgid 40—120 s., roheline sibul 5—7 senti tükk, redised 10—18 s., murulauk 5—6 s., tillid 5 s. kimp.

Wärsked kalad: Räimed 50—55 s., latikad 50—60 s., tursad 20—30 s., kammelsad 65—70 s., tindid 30—35 s., särjed 30—35 s., kiisad 15—30 s., linaskid 50—65 s., kogred 60—65 s., ahwenad 40—60 s., haugid 50—90 s., forellid 150—250 s., kohad 110—140 s., siiad 110—120 s., angerjad 200—280 s., lõhed 200—300 s. kilo, wimmad 40—50 s. kilo.

Soolatud kalad: Siiad 150—160 s., räimed 55—60 s., heeringad 60—140 senti kilo.

Suitsetatud kalad: Räimed 25—30 s. kiimme, silmud 35—40 s. paar, ahwenad 100—110 s., haugid 150 s., latikad 120—130 s., wimmad 100—120 s., turšad 40—50 s., siiad 200—250 s., angerjad 3—4 krooni, lõhed 9—15 krooni kilo.

Seened: Mitmesugused soolatud seened 150—400 senti kilo.

Puuwili ja marjad: Õunad 60—160 senti, pähklid 300 s., õõwikad 50—60 senti kilo, sidrunid 15—18 senti tükk.

Kuiwatatud puuwili: Kompott 250—400 s., ploomid 350—400 s., õunad 250—400 s., rosinad 450—600 senti kilo.

Loomade ja liha hinnad

Põllutöökoja alatisel elusloomade- ja lihaturul

Suuremad pullid 83—86 s. ja wäiksemad pullid 78—83 s. tapakaalu kilo; eluskaalu järele maksid pullid 35—43 s. kilo.

Lehmad, nuumatud 85—90 s., rammusad 78—85 s., keskmised 66—76 s. ja lahjad 60 sendist alates tapakaalu kilo; eluskaalu järele nuumatud 46 s., rammusad 43 s. ja keskmised 30—36 s. kilo.

Mullikad keskmised rammususes maksid 75—83 s. piires kilo.

Tapetud vasikaid wähe ja maksid 65—83 s. kilo; eluskaalu järele 44—62 s. kilo.

Lambad, tapetult 68—78 s kilo; eluskaalu järele 36—42 s. kilo.

Tapetud sigu wähe ja maksid 105—110 s. kilo.

Klassiloterii võidud loosirattais.

Piletite ümbervahetamise viimaseks tähtpäevaks 23. mai.

Eile asetati Riigi trükikojas majandusministri poolt määratud komisjoni, riigikontrolli ja politsei esindajate juuresolekul loosirattasse 10. klassiloterii 3. klassi võidud arvult 5.800, mis ühes preemiaga moodustavad 122.072 krooni suuruse võitude kogusumma. See on ümmarguselt 10.000 krooni võrra suurem eelmise klassi võitude kogusummast.

3. klassi loosimine toimub 29. ja 30. mail. Peavõiduks on endiselt 15.000 krooni, mille kokkulangemisel 10.000-kr. preemia võiduga annaks 25.000-kr. suurvõidu. Piletite ümbervahetamine lõpeb 23. mail, seega vähem kui nädala pärast. Vabanevad piletid, kui neid üldse vabaks jääb, lastakse müügile kohe pärast ümbervahetamise tähtpäeva lõppu ja need on saadaval suuremates müügikohtades kuni loosimise eelpäevani.

Aprillis väljaveo ülekaal.

Riigi statistika keskbüroos on valmimas kokkuvõtteid väliskaubanduse bilansi kujunemise kohta aprillis. Eelkokkuvõtete järgi väliskaubanduse läbikäigud on aprillis kahekordistunud võrreldes märtsiga. Vastupidiselt märtsi passiivsele bilansile osutub aprillis väljavedu suuremaks kui sissevedu. Aktiivne bilanss pole siiski tingitud sellest, nagu oleks sissevedu vähenenud väliskaupade vähese saadavuse tõttu. Sõjaaegsete olude kohta on väliskaupasid aprillis pärast jäätakistuste kadumist saadud üsna rahuldaval määral. Samaaegselt sai ühendusteede avanemisega uut hoogu väljavedu, sest lisaks meie eksportsaaduste tavalisele toodangule turustati välismaal ka vahepeal kogunenud laoseise.

Saabus 2300 tonni suhkrut.

Aurik „Eestirand" tõi eile Tallinna 2300 tonni suhkrut, millega suhkru tagavarasid nüüd jatkub pikemaks ajaks. Nagu kuuleme Majandusministeeriumist, on nüüd võimalik suvel keediste valmistamise hooajal kodanikele suurendada suhkrunorme.

Saksa sõjateade:

Prantsuse soomusjõud löödi tagasi.

Maasi läänekaldal Saksa diviisid suurendasid oma edu.

ETA. Juhi peakorter, 16. mail.
(DNB.) Saksa vägede ülemjuhatus teatab: Pärast kapitulatsiooni läbirääkimiste lõppu Saksa väed marssisid Hollandis Haagi ja Amsterdami.

Belgias vaenlane on alustanud võitlust Antverpeni kindluses, Dyle positsioonil ja Namuri kindluses. Namurist edela pool suurendasid meie diviisid oma edu Maasi läänekaldal ja lõid seejuures uuesti Prantsuse soomusjõude.

Sedanist lõuna pool tõrjuti tagasi Prantsuse vasturünnakud, mida teostati raskeimate soomusjõudude tegevusse rakendamisega. Seejuures hävitati hulk raskeid soomusjõude.

Moseli ja Reini vahel on suudetud edasi nihutada meie positsioone Saarlauternist lääne pool ja Lauterburgi juures.

Saksa õhujõud ründasid 15. mail tugevate jõududega vaenlase vägesid ja vaenlase ühendusteid. Vaenlase marsikolonne ja väekoondisi aeti laiali. Samuti hävitati pihtamustega hulk vaenlase soomusautosid. Maaväe võitlusruumi kohal tulistati õhulahinguis alla 46 vaenlase lennukit, kuna lennukitõrjekahurite poolt tulistati alla kaks lennukit. Õhurünnakuis vaenlase lennuväljadele on maapinnal hävitatud hulk lennukeid. Kindlakstehtud andmete järele vaenlane kaotas 15. mail 98 lennukit. 18 Saksa lennukit on kadunud.

Merepiirkonnas Hollandi ja Belgia rannikute juures on pommidega uputatud kaks hävitajat ja kolm kaubalaeva, nende seas üks 12.000-tonnine aurik, kuna raskesti on vigastatud kaht hävitajat ja nelja kaubalaeva. Üks Saksa allveelaev on torpedeerinud üht tanklaeva ja üht relvastatud kaubalaeva.

Ka viimasel ööl vaenlase lennukid sooritasid lende Lääne-Saksamaale. Seejuures pilluti alla hulk pomme, mis ei tekitanud suurt ainelist kahju. Seejuures sai surma ja haavata ka rida tsiviilisikuid. Ei rünnatud ega tabatud sõjalisi eesmärke.

Hollandist Saksa väed Belgiasse lahingusse.

ETA. Berliin, 16. mail.
DNB fronditeade. Saksa vägede sissemarssimisega Amsterdami ja Haagi lõpeb neljapäeval Hollandi kapitulatsioon. Kuna elanikkond kätub lojaalselt ja jatkab oma rahulikku tööd, tõmmatakse Hollandis lähemail päevil tagasi uusi Saksa vägesid. Need saavad vabaks suureks lahinguks, mis on puhkenud juba Dyle positsioonil, Antverpeni-Namuri ruumis ja mis jõuab kõrgpunkti arvatavasti lähemail päevil. Sellel liinil on belglased, inglased ja prantslased astunud võitlusse tugevate jõududega. Siin põrkavad ükskõiksele miljonid moodsalt relvastatud sõdurid. Belgia edasine saatus sõltub suurel määral selle võimsa võitluse tulemusest. Prantslased ja inglased, peamiselt aga inglased, on tagasivoolavaid belglasi mõjutanud enda käes hoidma Dyle positsiooni, kuna nad tahtsid takistada seda, et kiire edasitungi läbi kuni Belgia rannikuni saaks oluliselt parandatud eeldusi võitluseks vahenditult Inglismaa vastu.

Saksa vägede aktsioon on seni arenenud kavakohaselt. Pärast viis päeva kestnud võitluse lõppu Hollandis võib koguni üteldа, et nii kiire parema tiiva vabanemisega võidi vaevalt arvestada. Antverpenile ja Louvain'lle võidi seega juba suure lahingu algul teostada tugevamat survet kirde poolt. Ka Belgia-Prantsuse piiril, Givet'st lõuna pool, on edasitung arenenud aeglaselt kuid kindlalt. Vasakul tiival opereerivatele Saksa vägedele langeb peamiselt ülesanne takistada tugevamate Prantsuse jõudude tiivarünnakut.

Paljudes punktides on prantslased teinud katsed sisse murda Saksa liinidesse. Seejuures on esmakordselt tegevusse rakendatud kõige raskemad Prantsuse soomusautod. Maa- ja õhuväed on koos selle rünnaku vastu võtnud ja tagasi tõrjunud. On ilmnenud, et

suured Prantsuse soomusautod ja tankid on heaks eesmärgiks lennuväele.

Paljusid vaenlase soomusautosid vigastati nende tegevusel tälstabamustega. See kogemus näitab, et maailmasõja suhtes on teatavate relvade löögivõime hindamisel olulisi muudatusi. Esmalt tõendas Saksa õhuvägi oma üleolekut Inglise laevastikust. Siis langesid moodsaimad kindlustused Saksa üksuste raskete löökide all ja nüüd purustatakse samuti vigastamatuks peetud raskeid Prantsuse tanke.

Õhuväe teadaandest ilmneb veel, et enamus õhulahinguid on toimunud vaenulise maa-ala kohal. Briti ja Prantsuse õhuvägi püüab vaatamata juba kantud rasketele kaotustele piirata Saksa õhuväe üleoleku moraalset mõju. Seejuures on ta aga pidanud vastu võtma uusi tunduvaid lööke ja seda oma enda territooriumi kohal.

Hollandi ja Belgia ranniku merepiirkonnas, kus kestvalt kõlvad Saksa lennukid, on nüüd esile kerkinud ka

Saksa allveelaevad, kes on välja sõitnud Inglismaa poole.

Saari frondil on suurendatud eelmistel päevadel saavutatud tulemusi. Väed seisavad valmis uueks tegevuseks.

Kättemaks.

ETA. Berliin, 16. mail.
(DNB.) Informeeritud sõjaväeliselt poolt teatatakse: Prantsuse kaugelaskekahurvägi tulistab 16. maist saadik sõjaväeliste põhjusteta kaitsetut Rastatti linna. Saksa rasked patareid avasid seepeale kättemaksuks niitva tule Hagenaule. (Hagenau on Elsassis, Strasbourgist põhja pool, ja Rastatt tema vastas üle Reini jõe.)

Käsitsivõitlused Louvain'is.

ETA. London, 17. mail.
(Reuter.) Täna astub sõda läänefrondil teise nädalasse. Louvain'is on Briti väeosad tänavavõitlustes ja käsigranaadi rünnakutes löönud sakslased linnast välja. Kuigi Maasil jatkuvad ägedad võitlused, ei ole teateid uutest suurematest rünnakutest. Liitlaste jõud Namur'ist kuni Sedanini on ümber paigutatud ja tugevdatud ning on valmis kõigeks.

Pariis kuulutati armeetsooni kuuluvaks.

ETA. Pariis, 17. mail.
(Havas.) Ametlikus lehes avaldati dekreet, millega kuulutatakse armeetsooni kuuluvaiks Pariisi sõjaväeringkond Seine-et-Oise'i ja Seine-et-Marne'i departemangudega, samuti Alam-Seine'i departemang Andelys' ringkonnaga ja Eure'i departemang.

50.000 lennukit Ameerika sõjaväele.

ETA. Washington, 17. mail.
(Havas.) Kui Roosevelti poolt nõutud krediidid leiavad kongressi poolt heakskiitmist, siis USA maa- ja merevägi saavad 50.000 lennukit praeguse 5.000 asemel. Merevägi koosneks 500 üksusest, regulaarne armee 280.000 mehest ja rahvuskaart 300.000 mehest. Ühtlasi valmistataks relvastust ja sõjamaterjali miljoni sõduri jaoks.

Prantsuse liinid siiski vastupidavad.

ETA. London, 17. mail.
Reuteri erikirjasaatja teatab, et suur lahing piki Maasi jõge Sedani sektoris jatkub endise ägedusega ja võib kesta veel mitu päeva. Siiski on nüüd ilmne, et sakslastel ei ole läinud korda ära kasutada oma kahe esimese päeva edasitungi. Nende edasitung toimus tohutu arvu rasketankide ja soomusautode paiskamisega Prantsuse liinidele, kuna samaaegne lakkamatu pommitamine lugematuilt lennukeilt võimaldas neil tungida kiiresti edasi, mitte ootama jäädes raskekahurväe järeletulekut. Rahutus, mida tunti pärast esimese päeva raskeid võitlusi selles piirkonnas, on nüüd suuremalt osalt kadunud. Sakslaste esimeste raskete rünnakute tagajärjel rühmad Prantsuse sõdureid olid äralõikamise hädaohus. Järgmisel päeval selgus siiski, et kuigi lahingud olid väga rasked, olid liinid siiski vastupidavad ja sakslased hoiti lõpuks Maasi teisel kaldal. Arvatakse, et lahing muutub nüüd võimsaks kahurväetulevahetuseks.

Rumeenia hakkab looma langevarjuüksusi.

ETA. Bukarest, 17. mail.
(DNB.) Rumeenia sõjaväelisis ringkonnis seletatakse, et Rumeenia, mõjutatuna Saksa langevarjuüksuste üllatavaist tulemusist, astuvat viivitamatult samme samasuguste sõjaväeliste üksuste loomiseks ja väljaõpetamiseks.

Maginot-liin ise on puutumatu.

ETA. Pariis, 16. mail.
(Havas.) Prantsuse kaitse, millest Saksa motoriseeritud üksused tungisid kolmapäeval läbi Sedani piirkonnas, ei moodusta osa Maginot-liinist. Viimane oma suurte fortidega on puutumatu kogu oma ulatuses Helveetsia piirist Montmedy'ni. Montmedy piirkonnast Põhjamereni on olemas ainult parandatud võitluspositsioone, mis moodustavad betoneeritud varjendeid automaatrelvadele. Nende positsioonide vastu toimuski Saksa rünnak, mis laius piki kogu Maasi Sedanist Namurini. Uus Saksa rünnak Gembloux suunas, Brüssel-Namuri teel, löödi tagasi nagu eelnevgi.

Maasil saksiased saatsid liinile suuri jõude, keda toetas palju lennukeid. Samal ajal võimsad soomusüksused võtsid võitlusest osa. Prantsuse jalavägi astus rünnakule kindlalt vastu, kuid teatavais punktides ta oli sunnitud taanduma soomusüksuste ägeda pealetungi ees. Nii juhtus kolmes punktis Sedanist lõunapoolseis piirkonnis, kus Saksa tankidel õnnestus tungida Prantsuse liinidesse. Selle tulemusena kestis kogu päev üldine lahingumöll.

Uues seisukorras Prantsuse väejuhatus otsustas loobuda positsioonisõjast ja minna üle liikumissõjale. Samal ajal kui püütakse sulgeda teatavaid läbimurrukohti, on juba käimas vasturünnakuid teatavalle punktidele, mida hoitakse täiesti salajas. Algab uus periood, liikumissõja ajajärk.

Zeelandis ägedaid võitlusi.

ETA. London, 16. mail.
(Reuter.) Siinseist sõjaväelisist ringkonnist seletatakse, et Zeelandis, nimelt Walchereni saarel ja sellest ida pool asuvail saartel, on käimas ägedad võitlused liitlaste ja Saksa vägede vahel.

Hollandi saatkond Londonis avaldas järgmise teadaande: Hollandi kuninganna nimetas admiral Vanderstadi kõigi Hollandi sõja- ja merejõudude juhatajaks Zeelandi provintsis.

Hollandi kuninganna kõneles kolmapäeva õhtul raadios: „Mina ja mu rahvas lootsime alati, et osutub võimalikuks piirata Euroopa konflikti ulatust ja et lähemas tulevikus luuakse sobiv alus kestvale rahule. Täna paistab, et kõik meie pingutused ühise arusaamise leidmiseks on osutunud viljatuks. Holland ja Belgia näitasid mõlemad püsivat kindlat tahet säilitada erapooletust. Täna me peame tunnistama, et ei või oodata õnne maailmas, kui lõplikult ei peatata oma teel need, kes on vastutavad praeguses seisukorras. Pärast kangelaslikku võitlust minu rahvas on võidetud jõu ülekaalu abil, kuid moraalselt meid ei võïda kunagi võïta. Meie vaim jääb murdmatuks. Vaatamata suurele viletsusele ja saabunud hädadele minu rahvas, ma olen veendunud selles, et loobu kunagi uskumast vabadusse ja õiglusse."

Narviki langemist oodata.

ETA. Narviki frondilt, 16. mail.
(Havas.) Kõik annab põhjust arvata, et võitlused Narviki pärast on jõudnud oma kõrgpunkti liitlaste kasuks. Võitlusi arendavad siin eriti prantslased ja märkimisväärne kontingent kanadlasi. Oodatakse iga silmapilk liitlaste tungimist linna. Täna pommitati Narvikit liitlaste lennukite poolt. Sakslased on sunnitud taganema prantslaste ees, kelledel õnnestus tungida tugevate soomusüksustega Saksa jõudude ja linna vahele. Teine liitlaste väeosa püüab ära lõigata sakslast Narviki raudteel rünnakute abil Stordalenile.

(DNB.) Saksa sõjajõudude ülemjuhatus teatab: Narviki piirkonnas võitlev sakslaste grupp on uuesti tagasi löönud vaenlase rünnakud, kusjuures tekitati vaenlasele raskeid kaotusi. Mainitud grupp on Narvikist põhja pool käsu kohaselt tugevasti koondanud oma kaugele ettenihutatud kindlustusi.

Taluperemees tappis oma 2 last.

Neil päevil vahistas Paide kriminaalpolitsei Väätsa vallas Saunamäe külas elutseva 32-a. taluomaniku Richard Valdman'i, kelle kohta on selgitatud kahekordne jubedusttekitav mõrv.

Richard Valdman'il ja ta naisel Miraldal on sündinud 3 tütart, kes kõik praegu alaealised, vanusega 2—6 aastat. Isa soov on olnud aastate jooksul saada poega. Kui 1939. a. kevadel sündis Valdmanitel neljas laps, osutus seegi tütreks. See laps suri. 1940. a. aprillis sündis Valdmanite viies laps, jällegi tütar. Ka see laps suri. Kuid nüüd suudeti selgitada, et viies tütar on surnud vägivaldsel surma oma isa Richard Valdmani käe läbi. Seda juhtumit selgitades on politseil õnnestunud selgitada, et isa hingel on ka 1939. a. kevadel surnud neljanda tütre elu.

Kahekordse jubedustüratava mõrva sooritanud isa ootab raske karistus kui harjumusmõrvarit.

100.000 hollandlast langes surnutena.

ETA. Pariis, 15. mail.
(Havas.) Hollandi välisminister van Kleffens andis Prantsuse ajakirjanikele intervjuu, milles ta algul mõistis hukka Saksamaa rünnaku Hollandi vastu. Ühtlasi ta avaldas tunnustust ja austust Hollandi sõdurite kangelaslikkusele. Ta seletas, et Hollandi kaotused olid väga suured. „Meil oli lippude all 400.000 meest, kelledest üks veerand on saanud surma. Mõningad rügemendid, eriti aga grenadeerid, on kaotanud kuni 80 protsenti oma jõududest."

Prantslased läksid üle liikumissõjale.

(Havas.) Sõjaline seisukord: Prantsuse väed läksid kiirelt positsioonisõjast üle liikumissõjale seni võrdlemisi rahulikus sektoris, mis on muutunud nüüd tõeliseks õhu- ja tankisõja põletisahjuks. Prantsuse soomusüksuste meeskonnad ei ole kasutanud oma sõidukeid suurtes lahingutes laialdastel maa-aladel vaenlase masinate masside vastu, kuid vaatamata sellele toimus üleminek tehniliste puudusteta. Kõikjal 1940. a. soomusratsanikud näitavad samasugust manööverdamisosavust, otsustavust ja kartmatust, nagu nende esiisad hobustel.

(Reuter.) Kolmapäeval pärast lõunat Briti õhubaasidele Prantsusmaal sooritatud raskete õhurünnakute kestel hävitati vähemalt 17 Saksa lennukit.

„Maha Inglismaa!"

Meeleavaldused Roomas.
(DNB.) Meeleavaldused Inglise-Prantsuse blokaadiabinõude vastu jõudsid teisipäeval Roomas kõrgpunktini vastu õhtut, millal mustsärklased ja üliõpilased voolasid Veneetsia platsile. Lõpuks ilmus Mussolini palee rõdule ja tänas korduvalt rahvast kestvate poolehoiuavalduste eest. Kõlas ka hüüdeid: „Maha Inglismaa ja Prantsusmaa!"

Liitlaste laevastik Vahemerel

ETA. Kairo, 16. mail.
(Reuter.) Vahemere-laevastik sõitis kolmapäeval merele. Et vältida võimalikku ärevust Egiptuses, raadiojaamad hoiatasid avalikkust, teatades, et liitlaste laevastik on sooritamas laskeharjutusi.

Liitlaste laevastik on alustanud laiaulatuslikke manöövreid Alexandria kohal. Egiptuse rannikult nähti täna hommikul kaugeid kahurivälgatusi ja langevarjude külge kinnitatud valguskehi.

Kohalikud Itaalia konsulaadid Egiptuses on soovitanud itaallastele vaikselt lahkuda Egiptusest. Ka ameeriklasil on soovitatud valmis olla evakueerimiseks. Egiptuse võimud on alustanud Heliopolise (Kairo eeslinna) evakueerimist. Samuti on alustatud mõningate piirkondade evakueerimist Alexandrias ja naabruses asuvate aerodroomide ja teiste sõjaliste eesmärkide juures.

Põllumajandus

Kontide kogumisest kanadele.

Kontides olevad toitained (rasv, valk- ja mineraalained) on kanale muna ja munakoore ning luustiku arendamiseks väga tähtsad.

Üldiselt ollakse küll kontide toiteväärtusest teadlik, aga et purustamine tülikas, siis heidetakse neid selle tõttu prügihunnikusse. Praegu käivad kanad väljas, seepärast ei anna end mineraalainete puudus teravalt tunda, aga see ei õigusta kontidega veel pillavalt ümberkäimist. Seepärast tuleks hoolega kõik toitlusmajandusest ülejäävad kontid koguda kokku ja asetada kuiva kohta, et järgmisel talvel osaliselgi rahuldada kanade mineraalsööda tarvet ja vältida nõrgakooreliste munade munemist. Seda enam, et teokarpide saamine võib muutuda edaspidi sõja edasi kestes raskemaks.

Uudseid telliskive taluehituste jaoks.

Riikliku enamuskapitaliga töötav aktsiaselts Telliskivi tehased on turule laskmas uudseid telliskive ja muid savist toodetud ehitusmaterjale. Tähelepandavamaks nendest kujuneb un. põllumajanduslik telliskivi, mis on eriti sobiv mitmesuguste maaehituste, samuti ka teiste kuni kahekordsete ehituste jaoks. Peale selle hakkavad tehased tootma fassaadi-telliskive, vaheseintekive, klinkerkive, klinkrist plaate ja teisi maja fasaadi katmiseks vajalikke materjale.

Põllumajanduslik telliskivi oma mõõtmetelt oleks 250 × 250 × 146 mm, seega umbes neli korda suurem tavalisest telliskivist. Kivis on suured õhuavad, nii et uudne kivi kujuneb nopsa kivi asendajaks. Õhuaugud kivis tõstavad suurelt seinte soojusepidavust, kivi survetugevus on aga küllalt suur, nii et uudsest kivist on võimalik ehitada ka kahekordseid maju. Lisaks sellistele suuremõõtmelistele lastakse turule ka väiksemad põllumajanduslikud telliskivid, mida on sobiv kasutada nurkade ja tavalisest paksemate seinte ehitamisel lisamaterjalina.

Aktsiaseltsi Tallinna tehase juurde ehitatakse katseahi, kus hakatakse lähemalt uurima kodumaa savi kasutamisvõimalusi klinkerkivide ja teiste uudsete ehitusmaterjalide valmistamiseks.

Möödunud aastal ulatus a.-s. Telliskivi tehaste läbikäik 12.730.031 kroonile. Tegevuse aruanne, mis näitab ümmarguselt 2000 kr. puhaskasu, kinnitati kolmapäeval aktsiaseltsi peakoosolekul. Peakoosolek valis tagasi ametivanuse järgi väljalangenud juhatusliikme K. Küüra ja nõukogu liikme prof. L. Jürgensoni. Revisjonikomisjon valiti tagasi koosseisus N. Kurrikoff, A. Tuldava ja J. Iduurm.

Teine eshelon Leedu põllutöölistega saabub laupäeval.

Teine eshelon Leedust värbitud põllutöölistega saabub Valka käesoleva nädala laupäeva hommikul. Seekordse eshelooniga loodetakse saabuvat jälle umbes 600 põllutöölist. Laupäevaks tulevad Valka ka nende konventide konsulendid, kuhu töölised on määratud. Koos konsulentidega sõidavad saabunud töölised kohe edasi konventidesse, kus toimub nende jaotamine taludesse. Seekord saabuvaist töölisist saavad tööjõu peamiselt Lõuna-Eesti põllumeeste konvendid.

Tööjõupuuduse lahendamine põllumajanduses

Talundite rahvastiku arvu kujunemine põllumajandusloenduse andmete valguses. — Tööjõu ümberpaigutamisega oleks võimalik kaotada vähemalt välistööliste sissevedu.

Möödunud aastal toimunud põllumajandusloenduse andmestikule rajatud uurimuste sarjas on nüüd Konjunktuurinstituudil valminud põhjalik uurimus ka talundite rahvastiku kohta. Uurimus tähtsamana annab ülevaate talundite tööjõumahust ning ühtlasi aitab selgitada võimalusi, mida tuleb arvestada põllumajanduse tööjõunõudluse lahendamisel.

1939. a. põllumajandusloenduse andmeil oli

talundite rahvastik 625.360 elanikku.

Seega ulatub viimase kümne aasta jooksul toimunud kahanemine talundite elanike arvus 6464 elanikule. Praegune tegelik tagasiminek on aga kaugelt suurem. Vahepeal on Eestist lahkunud saksa vähemusrahvus, mille arvel maal elutsevate inimeste hulk vähenes ümmarguselt 2800 inimese võrra. Loenduse ajal töötas põllumajanduses ka 4500 välismaa töölist, kes arvati talundite rahvastiku hulka. Arvestades praegust tegelikku seisundit, on ajavahemikul 1929—1939. a.

talundite rahvastik kahanenud 13.560 inimese võrra,

mis tööjõukriisi põllumajanduses on muutnud senisest veel teravamaks.

Põllumajanduses töötajaist oli talundipidaja perekonda kuuluvaid 432.512 isikut ehk 87 prots., kelledest oli alaliselt töötajaid 342.059 ehk 79 prots ja ajutiselt töötajaid 21 prots. Palgalisi oli 62.619 ehk 12,7 prots. kogu töötajate arvust. Aastatöölisi oli seejuures 21.486 ehk 34 prots., suvitöölisi 22.773 ehk 36 prots.

Talundite rahvastiku koostises on viimase kümne aasta jooksul toimunud suuremaid muudatusi.

Nii on alaliselt töötavate perekonnaliikmete arv vähenenud 2238 võrra, kuna ajutiselt töötavate perekonnaliikmete arv seevastu on suurenenud kogusummas 48.678 võrra. See on tingitud sellest, et talutöost varem mitteosavõtnud perekonnaliikmeid, eriti lapsi, on tööle rakendatud endisest suuremal määral.

Palgaliste töötajate arv on põllumajanduses kümne aastaga vähenenud 10.241 inimese võrra. Kuna kogu talundite rahvastik ajavahemikul 1929—39. a. vähenes 6464 inimese võrra, on talundipidajate perekonnaliikmete arv töö suhtes suurenenud seega 3777 inimese ulatuses. Loomulikult on ka talundipidaja perekonnaliikmeid talundist siirdunud muudele töönaladele maale või linnadesse, kuid selle äravalgumise ulatus ei ületa perekonnaliikmete arvel toimunud juurekasvu.

Tööjõuvajadus ehk töömaht on põllumajanduses tootmistegevuse laiendamisega kümne aasta jooksul tunduvalt suurenenud.

Ligikaudselt on töömaht sel ajavahemikul suurenenud 45 milj. töötunni võrra, mis vastab 26.000 töötaja võimetele. Töö mehhaniseerimisega ja ratsionaliseerimisega säästeti 10 a. jooksul ligi 10 milj. töötundi.

Inimeste maalt linna valgumise põhjustena on meil peale muu nimetatud põllumajanduse pikka tööpäeva, madalamaid palkasid, sotsiaalsete soodustuste vähesust. piiratud perekonna soetamise võimalusi jne. Põllumajandusloenduse andmete põhjal tööpäev põllumajanduses ei osutu üldiselt aga nii pikaks kui seda arvatakse. Kui maha arvata tööle minek ja töölt tulek, tühjalt käigud ja vaheajad, kus tööpinge on väike, ei ole tööpäev põllumajanduses sliski väga raske. Tööstustöö on sageli hoopis pingutavam.

Töötasude alal tavaliselt võrreldakse tööpalku tööstuses ja põllumajanduses absoluutsummade järgi. Selline võrdlus võib aga viia ebaõigelle järeldusile. Arvestades elutingimusi ja rõivastuse soetamise võimalusi linnas, kus tavaliselt kõik tuleb osta sularahas, tuleb tegelikult küll reaalpalku põllumajanduses ja tööstuses lugeda võrdseteks.

Perekonna soetamise võimalused korterite saadavuse poolest osutuvad linnas sliski suuremaks. Kuid laste kasvatamine linnas on seejuures mitmeti tülikam ja ka kulukam. Ka maal ei ole teatud piirkondades tööliskorteritest puudus. Suunaks sel alal peaks olema, et

suuremad talundid soetaksid kortereid, kuhu paigutada perekonnaga töölisi.

Selle juure peaks kuuluma vähemalt tükk aiamaad.

Tööjõupuudus talundites osutub põllumajandusloenduse andmeile tugenedes vähemalt teoreetiliselt lahendatavaks tööjõu ümberpaigutamisega. Talundites, mille suurus alla 20 ha, ei ole tööjõud täiel määral rakendatud. Teoreetiliste arvestuste järgi võiks nende talude tööjõu ülejääki arvata 22.000 töötajale. Lähemal analüüsil selgub, et perekonnaliikmete otstarbekamal rakendamisel peaks olema võimalik

alla 20 ha suurusega talundeist paigutada umbes 2000 aastatöölist suurematesse talunditesse,

kus nõudmine töökäte järele on eriti suur. Sama on kehtiv ka suvitööliste kohta, kelledest oleks võimalik ümber paigutada umbes 1500. 3500 tööline ümberpaigutamisega oleks ligikaudu juba väiditud vajadus välistööliste järele. Lisaks sellele oleks vajalik rakendada praegu vähekasutatud 18.000 töötajat talunditesse, kus neid alaliselt vajatakse. Kui selles ulatuses oleks võimalik tööjõudu ümber paigutada, oleks ka tööjõupuudus põllumajanduses peagu lahendatud.

Mootorpetrooleumi saab.

Tarbekorral hangitakse seda õlitööstustelt rekvireerimise teel.

Möödunud sügisel, kui mootorpetrooleumi puudumise tõttu maal traktorid seisma jäid ja hulk künnitöid teostamata tuli jätta, otsustas Vab. Valitsus kõik abinõud tarvitusele võtta, et tänavu enam niisugust lugu ei kordu. Selleks seati aegsasti kava kokku, kui palju keegi õlitööstus peab mootorpetrooleumi andma, ja määrati ühtlasi kindlaks, et põllumehed ja kalurid peavad mootorpetrooleumi saama 18 sendiga kilo kohalikkudes raudteejaamades.

Kevade tulekuga, kui traktorid jälle uuesti tööle asusid, selgusid nüüd nelipühade eel aga uuesti mõnesugused häired mootorpetrooleumi saamise alal. Tuli ilmsiks, et

osa õlitööstusi varustas korralikult põllumajandust mootorpetrooleumiga, kuna teised tööstused aga püüdsid oma kohustuse jätta täitmata.

Selle tagajärjel jäid kütteaine puudumisel kohati pühade eel jällegi traktorid seisma.

Nagu kuuleme, on tekkinud olukord valitsuses arutusel olnud, kusjuures on asutud seisukohale, et kõik abinõud tuleb võtta selleks tarvitusele, et tänavu ükski traktor kütteaine puudumisel seisma ei jääks. See oleks ju päris lubamatu olukord, kui meil õlivalmistava maana lastakse niisugune olukord tekkida, et teistele on õli müüa, aga endal ei ole seda traktorite jaoks saada. Sellepärast on meie kuulmise järele asutud valitsuse ringkondades seisukohale, et

tarbekorral võetakse õlitööstustelt traktoritele vajalik kütteaine rekvireerimise korras.

Sellekohaste korralduste ettevalmistamisele olevat vastavates ministeeriumides juba asutud.

Kuna asja korraldamiseks õlitööstustega ülalkirjeldatud teel kulub mõni päev aega, siis on vahepeal valgustuspetrooleumi tagavaradest üks vähem osa antud traktoritele kütteaineks. Suuremal määral aga ei või valgustuspetrooleumi tagavarasid ära kulutada, sest seda peame hoidma talveks lampide jaoks.

Sellepärast korraldataksegi asi nii, et traktorid töötaksid omamaa kütteainega, lambiõli aga jääks valgustamise otstarbeks, et maarahvas eeloleval talvel mitte ei tarvitseks enam pimedas istuda.

Põllutööministeeriumile esitati premeerimiseks 750 põllutöölist.

Tänavu saavad neist preemiaid umbes 400, kokku 25.000 kr. suuruses summas

Põllutöökoja poolt esitati Põllutööministeeriumile premeerimiseks eile 750 põllutöölist. Mainitud põllutöölised esitati premeerimiseks Põllutöökojale 15. aprilliks põllumeeste konventide poolt, kusjuures esitatute arv oli kaugelt suurem. Kuna tänavu eelarves põllutööliste premeerimiseks on ette nähtud 25.000 krooni, siis on võimalus premeerijaid sel aastal määrata umbes 400 põllutöölisele. Põllutöökoja poolt teostati esitatud põllutöölistest eelvalik. Et anda ka Põllutööministeeriumile võimalust teostada valikut, esitati koja poolt premeerimiseks 750 põllutöölist, kelledest enamus kuulub premeerimisele esimeses järgus, vähem osa teises järgus. Kõik nad on ühes majapidamises töötanud pikemat aega.

Üksikutest konventidest esitati Põllutööministeeriumile premeerimiseks põllutöölisi järgmiselt: Narva, Jõhvi, Iisaku, Kadrina, Haljala, Raasiku, Kohila, Noarootsi ja Alatskivi konvendist, igast 6, Lüganuse, Koeru, Põide ja Kanepi konventidest 5, Rakvere, Järva-Jaani, Haapsalu, Keina, Pärsamaa, Kuressaare, Torma, Võnnu ja Rõuge konventidest 10, Simuna, Kloostri, Märjamaa, Lihula, Kihelkonna, Sõrve, Suure-Jaani, Voldi, Helme ja Valga konventidest igast 11, Väike-Maarja, Ambla, Tallinna, Keila, Kullamaa, Põltsamaa ja Jõgeva konventidest igast 12, Võru — 13, Paide, Kõpu-Paistu, Raadi, Tartu ja Sangaste konventidest igast 15, Audru, Pärnu-Jakobi ja Saarde konventidest — 14, Abja — 16, Põlva — 17, Vändra ja Otepää — 18, Viljandi ja Rapla 19, Pärnu — 20, Kose — 30, Elva — 32, Pilistvere ja Räpina — 9, Kambja, Türi ja Antsla — 8, Tarvastu — 7, Viru-Jakobi, Kuusalu ja Vastseliina — 4, Kärdla ja Petseri — 3, Vasknarva ja Värska — 2, ning Laura ja Irboska kumbki 1.

Rukkiorased on korralikud.

Talinisu kannatas kõrgematel kohtadel.

Pöördusime Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonna dekaani prof. N. Rootsi poole, et kuulda, kuidas on tänavu olukord orastega.

Ma võin, seletas prof. N. Rootsi, ülevaate anda ainult Tartu Ülikooli katsejaama katselappide oraste kohta, kuna laiema kokkuvõtte tegemiseks mul andmed puuduvad. Mis puutub talirukki orastesse, siis

pole neil üldiselt viga midagi.

Kannatanud nad igatahes pole, välja arvutud muidugi hilisemad külvid. Nii on augustikuus ja septembri algul tehtud külvide orased ilusad, kuna septembri keskpaigusest ja hilisemad külvid on üsna viletsaid tagajärgi andnud. Nende külvide põllud pole küll just päris paljad, aga kuigi suurt saaki pole ka loota.

Lumeseene kahjustused piirduvad tänavu tavalise ulatusega

ning nad esinevad peamiselt seal, kus põldudele oli suuremal hulgal lund kokku tuisanud.

Praegused ilmad rukkiorastele mingit kahjustavat mõju ei avalda.

Huvitav on vaadelda möödunud aasta sügisest rukki tärkamise aega, mis kuiva tõttu venis õige pikale. Kui tavalistes oludes rukis tärkab 7—10 päeva kestel, ulatus see mullu isegi kuu ja rohkema aja peale. Nii tärkas 12. augusti külv 28 aug., 21 augusti külv 4 sept., 30. aug. külv 9. sept., 11. sept. külv 24. sept., 20. sept. külv 20. okt., 2. okt. külv 13. nov., kuna 10. okt. külv jättis järele musta maa.

Talinisu suhtes

võib ütelda, et kõrgematel kohtadel on säilinud Kuusiku ja Luunja nisu, kuna Soome sordid on välja läinud, kuigi need pidid olema külma kindlad.

Üldiselt on madalamatel kohtadel nisuoras säilinud paremini, kuna kõrgematel kohtadel on eriti õrnemad nisusordid kannatanud.

On huvitav märkida, et seal, kus oli must kesa, on oras kõige parem, kuna haljaskesa kohal on ta märksa kehvem.

Valga maanoorte ja Läti eestlaste ühised pidustused Valgas

korraldatakse 1. ja 2. juunil. Pidustustest võtab osa siseminister A. Jürima.

Valga Maanoorte ühenduse ja Lõuna-Eesti kultuurühingu ühisel algatusel toimuvad 1. ja 2. juunil Valgas suuremad pidustused, kuhu oodatakse rohkesti osavõtjaid kogu maakonnast ja suuremal arvul ka Lätis elutsevaid eestlasi, kuna pidustuste teisel päeval, 2. juunil, on Valgas Lätis elutsevate eestlaste kongress, mis kujuneb esimeseks väliseestlaste kongressiks kodumaal. Pidustustest on palutud osa võtma üleriiklik maanoorte vanem, siseminister August Jürima, kes selleks [illegible] nõusoleku andnud.

Kaerakülv täies hoos.

Taimekaitseteade.

Lõuna- ja Kesk-Eestis on kaerakülv täies hoos ning varajasemad külvid on juba tärganud, kuna hilisemate kaerakülvidega loodetakse lähematel päevadel lõpule jõuda. Põllumehed hoolitsegu, et seeme saaks enne külvi puhitud haiguste vastu. Kaerakülvis tuleb puhtida kastutus- või kiirpuhtimisviisil „Germisaniga" või kuivpuhtimisviisil „Ceresaniga", kuna niisutusviis ei anna kaera juures rahuldavaid tulemusi. Kaera külvisest puhitagu vähemalt osa, et saaksime kaera lendmeest ja teistest haigustest vaba külvise järgmiseks aastaks.

Kogu Eestist tuleb teateid, et külmast säilinud õunapuudel on pungad avanenud või avanemas. Sellepärast tuleb viljapuude pritsimine viljapuu karboliineumiga lõpetada, sest viljapuu karboliineum kahjustab noori pungadest ilmunud õunapuude lehti.

Mitmesugust.

Peegli puhastamine.

Peegliklaasi saame kõige selgemaks, kui hõõrume ta üle põletispiiritusega segatud kriitpulbriga. Selle kuivamise järgi hõõrume peegli kuiva puhta lapiga üle, eriti hoolsasti puhastades nurgad ja seinad.

„Võime rahulikult oma tööd edasi teha“

ütles Vabariigi President K. Päts oma kõnes kaitseliitlastele.

Kolmap. õhtul toimus Tallinnas traditsiooniline Toompea malevkonna kevadine esinemine Vabariigi Presidendile K. Pätsile Kadrioru lossi ees.

Sel puhul pöördus Vabariigi President K. Päts malevkonna poole järgmiste sõnadega:

„Kaitseliitlased! Meie elame niisugustel aegadel, kus rahvaste ja riikide saatused sagedasti ühe ööga ära otsustatakse. Meie näeme, kuidas riigid kokku on langenud, kuidas rahvad kannatavad ja varandused kokku varisevad ja kuidas haavad, mis praegu lüüakse rahvastele, on valusad ja hirmsad.

Kui meie kõike seda võrdleme oma eluga siin meie armsal kodumaal, siis võime öelda, et taevas on seni küll meie vastu armuline olnud ja meie oleme võinud igaüks rahulikult oma tööd teha. Meie oleme kõikidel aladel praegu harilikus seisukorras ja meie oleme tänu võlgu sellele,

et meie kaine rahvas oma rahuliku meeleoluga, valmisolekuga ja kohusetundega kõige raskematel momentidel on riiki toetanud kõlbliselt.

Ka meil on raskeid aegu olnud ja oleme raskeid minuteid läbi elanud, mis teinekord meie hinge on värisema pannud. Meie oleme aga neist üle saanud seepärast, et meie rahvas on kaine olnud, et ta on oma valitsuse seljataga seisnud ja usaldanud teda ning uskunud oma õigusse. Kui meie tahame rahulikku elu edasi elada, siis peab meie rahvas kogu oma jõu kokku võtma, et lahkhelisid ei tekiks ja oma riiki ja oma riigikorda hoidma ühel meelel ja ühel teadmisel, et kui meie riik kokku variseb, siis on meie rahulikul ja õnnelikul elul lõpp peal pikemaks ajaks.

Kaitseliitlased! Teie olete vande andnud igal ajal valmis olla. Meie teame, et meie jõud on väikene sõjaliselt. Praeguses sõjas suured rahvad sagedasti langevad sõjariistade all kokku. Kui teil, kaitseliitlased, on sõjariistad käes, siis kõigepealt kaitseme nendega oma kodust korda. Katsume mitte üksi sõjariistadega seda teha, vaid püüame ka sõnaga üksteist niikaugele viia, et meie rahvas aru saaks, et praegu pole aeg lahkuminekuteks, vaid nüüd peame mees mehe kõrval seisma ja oma riiki toetama ja kaitsma.

Kui see meeleolu edasi kestab, siis usun, meie jääme sellest hirmsast verevalamisest kõrvale ja võime sõja järele rahulikult oma tööd edasi teha. Meie kõigi soov ja taheon, et saatus seda meile ka võimalikuks teeks.

Tänan teid Eesti Vabariigi nimel teie ausa ja suurepärase valmisoleku ja teenistuse eest. Loodan, et need, kelle käes meie riigi kõrgemate asutuste kaitse seisab, ikka valmis saavad olema, ja et meil seda valmisolekut ei tule rakendada. Soovin teile teie teenistuses ja kõiges muus ette võtmises palju edu ja õnne!“

Vabariigi Presidendi K. Pätsi sõnavõtu lõppedes lauldi hümni, mispeale Vabariigi President võttis vastu malevkonna paraadmarsi.

Eesti aurik „Viiu“ hukkunud.

Veeteede talitusele saabunud teadete järgi on Eesti aurik „Viiu“ hukkunud. Viis ellujäänud isikut on Hollandis maale pääsenud. Aurik „Viiu“ suurus oli 1907 br. reg. tonni, ehitatud 1917. a. Inglismaal. Laev kuulub laevaühingule, mille osanikeks on A. Inkapööl, A. Seiman, R. Nelberg j. t.

Viru maanoored kevadises tööhoos.

Virumaal 74 maanoorteringi 2000 liikmega. Korraldatakse 28 metsapäeva ja puhitakse 100.000 kg külviseemet. Kodukaunistamise alal rakendatakse tööle eritööjõud.

Kevade saabumisega algas maanoorte peres uus tööhooaeg. Käesoleval kevadel tegutseb Virumaal täie hooga 74 maanoorteringi, millede ümber on koondunud rohkem kui 2000 maanoort.

Esimesi üritusi k. a. kevadel oli aiandus- ja mesinduspäevade kursuste korraldamine, et vastava asjatundja juhatusel kindlaks teha külma kahjustusi nii aedades kui ka mesilates.

Ka metsanduse alal on maanoored k. a. kevadel Virumaal agaralt tegutsemas. Nii korraldavad 28 Virumaa maanoorteringi metsapäeva, kus istutatakse tuhandeid puid.

Külviseemne puhtimine on olnud juba mitu aastat üheks maanoorte tööalaks, sest puhitud külviseeme annab paremat saaki. On loota, et käesoleval kevadel puhivad maanoorteringid Virumaal kuni 100.000 kg külviseemet.

Uudisalana on asutud suhkrupeeti kasvatama, millest tahavad noored sügisel asuda siirupit valmistama, mis on sobivaks aseaineks suhkrule.

Teise uudse alana on maanoorte poolt hakatud kasvatama ravitaimi. Ravitaimede kasvatamine on noortele jõukohane ülesanne ja annab küllaltki head sissetulekut.

Kanepi kasvatuse on maanoored võtnud üheks oma koduseks ülesandeks. Seni korraldasid üksikud ringid kanepi kasvatamise katseid. Tänavu on aga paljude maanoorte poolt asutud kanepipõldude rajamisele.

Kanakasvatuse võistlusest võtavad noored agaralt osa. Käesoleval kevadel omavad Viru maanoored 6 haudemasinat, millised kõik töötavad täie koormatusega.

Samuti heinaseemne kasvatus on noorte seas suurt poolehoidu leidnud, kuna heinaseemne hinnad püsivad kõrgetena.

Eelmise aasta eeskujul korraldavad mitukümmend Viru maanoorteringi külvipüha. Külvipühad on kujunenud kevadisteks maanoorte pidustusteks.

Juba pikemat aega tehakse eeltöid maanoorte õppelaagriteks. Õppelaagreid korraldatakse Virumaal 8, milledest võtvad osa 10 konvendi maanoored. On loota, et tänavustest õppelaagritest võtab osa 600—800 noort.

Alates 1. juunist algab maanoorte kodukaunistamise aktsiooni teine osa, nimelt hoonete värvimine. Selleks korraldatakse hulgaliselt tegelikke soome-rootsi värvi valmistamise- ja värvimisekursusi. Selleks rakendatakse eeloleval suvel tööle vastav asjatundja.

Enamik maanoorteringide liikmeist on asunud maanoorte koduste töölesande juhiste järele koduseid töölesandeid lahendama, et omada mitmesugustel põllumajandusaladel tegelikke oskusi ja kogemusi.

Maanoorte organisatsioon on maanoorteringide kaudu rakendanud enam kui 2000 Viru maanoort ennast arendavasse töösse.

E.K.—

Varesed pandi kanamune hautama.

Kavalad kanapidajad Saaremaal.

Vareste teenet on asunud huvitaval kombel kasutama oma huvides Saaremaal Salme vallas Metsalõuka külas elutsevad kanapidajad Relu Kann ja Jakob Ali. Kuna meeste kanade arv ei ole eriti suur, ei ole nad pidanud vajalikuks haudemasina soetamist. Et kanad haudumisega ei viidaks kallist munemisaega, on kanamunade väljahautamine usaldatud — vareste hooleks.

Kavalad kanapidajad sooritavad vareste tüssamist sel teel, et võtavad varesepesast välja varesemunad, peale ühe, ja panevad asemele 2—3 kanamuna. Vares, kes võõraid mune ei suuda eraldada omadest, istub pesale ja hautab munad välja 21 päeva jooksul, näidates, et ka üldiselt põlatud ja tagakiusatud röövlind võib teha tulusat tööd.

Kord olevat siiski juhtunud, et vares hävitanud oma võõraslapsed pärast nende munadest väljakoorumist. Seesuguse sündmuse kordumise vältimiseks võetavat nüüd kanapojad juba enne munadest väljatulekut varesepesast ära.

Viis 175-aastast kooli Tartumaal.

Elva vallas asuvad Uderna ja Hellenurme algkoolid võivad käesoleval aastal tähistada oma 175-dat aastapäeva. Nagu näitavad Rõngu koguduse visitatsioonikirjad 1768-st aastast, on 1765. a. töötanud Udernas ja Hellenurmes nn. mõisakoolid, mis tuntud ka lugemiskoolide nime all. Udernas muudeti kool hiljem ministeeriumikooliks. Praegu töötavad nii Hellenurme kui ka Uderna koolid 6-klassiliste algkoolidena.

Peale selle korraldab 19. mail Rasina algkool 175. a. p. puhul piduliku aktuse Rasina rahvamajas kell 16,00 ja sellele järgneva kevadpeo. Samal päeval on koolimajas avatud ka koolinäitus.

nägin ta seljal punaseid worpe. See waade tekitas minus nii pööraſt raewu, et mu ſilmade eés muutus peagu mustaks. Nagu tol õhtul, millal Ackroydi nimeline noormees oli Nelliet hirmutanud wana Moscropi äris, tundſin nüüdki wastupandamatut tahet lüüa. Tõmbaſin Nelliel kepi käeſt ja tõſtſin ſelle oma pea kohale.

Nellie ſilmitſes mind rahulikult, kuigi ta nägu oli tuhakarwa ja rind tõuſis ning wajus tormiliſelt. „Löö mind,“ ütles ta. „See on kõik, mis nüüd weel puudub — löö mind.“

Mu pea kohale tõſtetud käſi jäi nagu kangeſtunult paigale. Äkki tundſin, et kepp rebiti mul käeſt. Oliver oli karanud woodis püſti. „Ei tohi!“ kiſendas ta hüſteeriliſelt. „Ei tohi mu ema lüüa!“ Ta ſihtis kepiga mulle pähe, nägu erutuſeſt moondunud. Põikaſin kõrwale ja mannetu hoop langes mulle õlale. Siis, nagu oleks kogu jõud taſt äkki lahkunud, langes Nellie nutma puhkedes woodile. Oliver wiskas kepi põrandale ja põlwitas ta kohale, kaiſutades teda ja pomiſedes lohutusſõnu. Nellie nihutas eneſe täies pikkuſes woodile ja ſurus Oliveri kaenlaſſe. „Oliver! Mu armas, armas poiſs!“ nuukſus ta, ja Oliver liibus talle lähemale, kudrutades nagu tuwi. „Emake! kallis, hea emake!“

Raputaſin pead, wõimetuna uskuma oma ſilmi, ja läkſin tagaſi oma tuppa.

15. peatükk.

See oli eſimene kord, et Nelliet, Oliveri ja mind tabas korraga ſäärane tunnetekeeris. Ja ſee jäi ka wiimaſeks. Mitmeaastaſe tumeda mõlgutamiſe järele mõjus ſelline purſe Nelliele hästi. Järgmiſel päewal olime kõik kolm üksteiſe wastu kenamad ja ſõbralikumad kui olime ſeda olnud kaua aega. Oli parajasti pakkimiſe päew. Järgmiſel hommikul pidime O'Riordenidega ſõitma Heronwaterisſe.

Olime ſelle teekonna ſooritanud juba mitmel korral ja meid oli alati kindel arw iſikuid: neli täiskaswanut, neli laſt ja kaks teenijat.

Dermot oli arwanud õieti, et Heronwater hakkab mulle meeldima. Tulin ſiia alati eriliſe rõõmuga ja kulutaſin majale ſuure ſummaſid. Tahtſin ſelle ſiſuſtada täiesti oma maitſe järele. Manchesteri korteris lahkuſin oma toaſt ainult ſelleks, et minna ſööma ja magama — ſee oli ikka weel liialt wana Moscropi maja. Nii hakkaſin pikkamiſi koguma Heronwaterisſe mööblit, mis mulle meeldis. Olin ſuureks õbraks ſaanud Sam Sawle'iga, mehega, kelle paadi olime üürinud eſimeſel õidul Heronwaterisſe. Ta oli wanapoiſs, kes armaſtas ükſilduſt ja polnud kuigi heal järjel. Sellepäraſt rõõmuſtas ta, leides kedagi, kes oli walmis maksma talle kindlat palka ja andma tööd, mis talle meeldis. Ta oli nüüd Heronwateris majahoidjaks. ja hoolitſes mu äraolekul maja tuulutamiſe ja puhaſtamiſe eeſt. Ta hoidis ka muru korras ja waatas paatide järele, mida meil kai ääres oli nüüd juba mitu. Olin Sawle'ilt ära oſtnud mootorpaadi ja riſtinud ſelle „Maeweks“. Peale ſelle leidus ſeal wäike ſõudepaat ja Oliveri purjepaat, mille ta oli riſtinud „Roryks“, ning Rory purjepaat, mis kandis „Oliveri“ nime. Ja ka Dermotil oli kerge weopaat.

Nii oli Sawle'il iſegi meie äraolekul küllalt tööd ja tegemiſt. Olin ühe jõe ääres aſuwa küüni laſknud teha talle elamiskõlwuliſeks. Põiki wahe-

„Kas jätate, palun, nad mõlemad minu hoolde, miſs Buſſell?“

Wana daam noogutas ja näis kergendatuna. „Ma ei taha ſelleſt teha ſuurt numbrit. Teiſed lapſed ei tea loomulikult midagi.“

„Saadame Rory koju,“ ütleſin Oliverile, jõudnud poiſtega tänawale. Mõlemad näiſid rõõmſad, et olid koolijuhatajanna kabinetiſt pääsnud wärskeſſe õhku.

„Kas ſa tead ka,“ aluſtaſin päraſt hetkeliſt waikuſt, „et ſee oli pettus, Oliver? Joonistad wäga hästi. Arwatawasti olekſid auhinna ſaanud ka ilma ſedalaadi teota. Miks ſa ſeda tegid?“

„Sellepäraſt, et tahtſin teha midagi niiwõrd head, et miſs Dronsfield alati ütleks: „Meenutage ſeda imetoredat jooniſt, mis ſai auhinna!“ Ja ſiis olekſin pidanud wäga kõwasti töötama.“

„Ma ei mõiſta, mis ſelleſt kaſu oli. See polnud ju ſinu imetore joonis, mis ſai auhinna. Kas poleks hoopis parem olnud ütelda: „Milline tore joonis Phil Maylt! Pean püüdma teha ſama hea!““

„Tahtſin teiſtele inimeſtele näidata, et joonistan imehästi.“

„Aga nüüd, kui tuled toime mingi paremа jooniſega, arutlewad kõik, kas ſee on maha kopeeritud wõi mingi teiſe pildi järele joonistatud. Kas ſa ei arwa nüüd, et talitaſid äärmiſelt rumalasti?“

Oliver ohkas ja näis õnnetu. „Talitaſin wiſt küll,“ ütles ta. „Kuid ma ei mõtelnud halba.“

„Ja kuidas on ſinuga?“ pöörduſin Rory poole. „Kas ſa ei näinud, mida Oliver tegi?“

Rory nägu oli ikka weel kahwatu ja ta näis Oliveriſt murelikumana, ſeſt Oliveri arwates oli lool nüüd lõpp. „Panin iſeeneſe proowile,“ ütles ta. „Lootſin, et ta mulle pekſa annab. Ühele poiſile andis ta korra pekſa.“

Waataſin talle aruſaamatuſes.

„Kui oletada, et ſee ſündis Jirimaal,“ ſeletas ta õhinal edaſi, „ja miſs Buſſell oli politſei, ja mina teadſin midagi, mis Oliveri oleks wiinud ſekeldustesſe, wõib-olla midagi, mille päraſt ta koguni oleks maha lastud, ſiis ei oleks ma teiſiti ſaanud, kui olekſin pidanud waletama, et teda pääſta — kas pole nii? Poleks miſs Buſſell mult küſinud, poleks ma midagi ütelnud. Kuid ta küſis, kas nägin Oliveri petmas, ja äkki mõtleſin, et ſee on proowilepanek ja ütleſin ei.“

Mida wõiſin ma ütelda lapſele, kes oli nii kahwatu, tõſine ja täis ohwrimeelt? Oma ſüdames ſõnaſin: „Jumal õnnistagu ſind, Rory, ja Jumal aidaku ſind,“ kuid temale wõiſin ainult ütelda: „Wõi nii. Arwaſin iſegi, et ſul oli ehk niiſugune põhjus.“

Lahkuſin temaſt wärawa juures ja ſammuſime Oliveriga koju. Miſs Buſſellil oli tegemiſt millegagi, mis teda üllatanuks, kui ta oleks teadnud ſeda aimata.

Mida teha lapſega, kui tabate ta pahateolt? Märkate ka enda juures nii palju puuduſi ja wigu, et oma lapſele kiwi heitmine tundub wariſerlikkuſena. Ja ikkagi mõtlete, et maailm ei tea neiſt teie piſiwigadeſt midagi, ja ſamuti on ka teie lapſega; nii näite mõlemad korralikkude inimeſtena. Sõbra raamatu wargus? Katſe tüſſata rumalat joonistamisõpetajannat? Noh, on ju teada koguni akadeemikuid, kes on üle wärwinud üleswõtted.

Üldine nõuanne.

Traktorijaama asutamisest ja laenusaamise võimalustest.

Vastuseks lugejale 32596 teatame ,et kui soovite Põllutöökojaga lepingvahekorda astuda traktorijaama pidamises, siis tuleb pöörata kirjaliku avaldusega Põllutöökoja Uudismaaharimise Talituse poole, kellele oma soovi avaldage, ühtlasi kirjeldage missugused riistad ja masinad teil on. Lepinguid sõlmitakse ka varem töötanud, kuid töökorras traktorite kohta. Laenu antakse ainult traktori ja uute maaharimisriistade ostmiseks. Pruugitud traktori ja riistade ostmiseks laenu ei anta. Juba olemasoleva traktori võlgu jäänud ostuhinna tasumiseks on võimalik laenu saada. Traktori ja maaharimisriistade hindade kohta on meil võimatu andmeid anda, kuna neid on väga mitmeid tüüpe ja mitmehinnalisi. Pöörake selle küsimuse kohta andmete saamiseks vastavate äride poole. Laenu antakse Pikalaenu Panga maatulunduskapitalist kuni 75% masinate ja riistade väärtusest.

Riikliku laenu saanud ja lepinguvahekorras olev traktorijaam on kohustatud aastas üles kündma vähemalt 40 hektaari uudismaad, peale selle veel kevadistel põllutööde hooajal põllutööd tegema.

Üldse on traktorijaamasid kolme liiki — 1) suured linttraktorid, missugused peamiselt ainult uudismaad harivad. 2) Tugevajõulised traktorijaamad, missugused harivad uudismaad ja ka põldusid. 3) Vanemad ja nõrgemajõulised kummratastega traktorijaamad, missugustega lepingud sõlmitakse ainult põldude harimiseks.

20—30-hobusejõuline Fordson ratastraktor ei ole võimeline kõige raskemaid uudismaid kündma, kuid on võimeline siiski suuremat osa töid tegema.

Traktorijuhilt-omanikult praegu veel kutsetunnistust ei nõuta, seega kui omate küllalt oskust traktori juhtimiseks, võite vabalt sellega töötada.

Kusetunnistusest.

Vastuseks lugejale 6649. „Riigi Teataja" nr. 32—14. IV 1939. a. avaldatud tööstusliku kutseoskuse seaduse alusel on võimalik kuni 14. juulini 1940. aastani saada kohaliku (teil Tallinna) tööstusliku kutseoskuse ameti kaudu tööstusliku kutseoskuse nõukogu nõusolekul kutsetunnistusi registreerimise korras, s. o. ilma kutseoskuse eksami sooritamiseta. Oskustöölise kutsetunnistuse saate, kui olete pidevalt teotsenud omal tööalal vähemalt kahekordse õppimiseks ettenähtud aja ja kui omate tööstusliku kutseoskuse ameti arvates oskustöökutsele vastavaid teadmisi, oskusi ja võimeid. Registreerimise korras kutsetunnistuse saamiseks esitage palve tööstusl. kutseoskuse ametile, milles paluge ennast vajaliku nõusoleku saamiseks ette panna tööstusliku kutseoskuse nõukogule ja registreerida omal tööalal oskustööliseks. Palves märkige: ees- ja perekonnanimi, sünniaeg, elukoht, lühike ülevaade senisest tegevusest (näit.: millal, kus ja kelle juures ja kui kaua õppinud jne.) Oma võimete ja oskuste tõestamiseks omal tööalal, lisage tunnistusi isikutelt ja asutustelt kellele olete töötanud. Lähema informatsiooni saamiseks pöörake kas käsitööstuskoja poole (Hobuse t. 2, Tallinn) või Tallinna tööstuliku kutseoskuse ameti poole (Tõnismägi nr. 9, Tallinn). „Riigi Teatajat" küsige lugeda vallavalitsuselt või politseikonstaablilt.

Arstlik nõuanne.

Dr. A. Tamm'e vastused

Vastuseks lugejale „Kaks korda kaks". Olete varases nooruses sugulisi väärnähteid enese juures lubanud ja nüüdki harrastate mõnikord neid. Teie juures on ilmnenud mõned nähted, mis teile muret teevad. Üksikasjaliselt teile kirja teel on võimata vastata, kuid üldiselt võin ütelda, et need nähted, mis teie haiglasteks ja ebanormaalseteks peate, siiski normaalsed on ja suuremaid tervisrikkeid ei sisalda. Kuid ühte võin teile tõsiselt soovitada: jätke jalamaid omad harrastused, sest muidu muutute närvlikuks ja haiglaseks inimeseks. Selle küsimuse üle olen meie lehes pikemalt kirjutanud. Otsige need lehenumbrid üles ja lugege teid huvitavaid küsimusi tähelepanelikult. Siis edasi, tunnete suurt häbi sellest, et teil jalgadel ja rinnal on natuke lopsakam karvadekasv. Teie ei julge omataoliste poistega koos sportida, kartes, et need teid teie liigse karvakasvu pärast välja naeravad. Kartus niisuguse tühja asja pärast ei tule normaalse mehe juures ette ja on seletatav liiga tundliku ettekujutusevõimega, mis tingitud närvlikkusest. Veel kord, loobuge oma väärsammudest ja saage tubliks ja terveks poisiks.

Vastuseks X-le. Mumpsi või põsknäärmete põletiku tagajärjeks võib küll olla munandi paistetus. Kahjuks ei saa ma teie kirjast aru, kas paistetasid teil mõlemad munandid, või ainult ühel pool. Kui on ühepoolne munandi paistetus, siis ei tule järgnevat suguvõimetust kõne alla, sest terveksjäänud munand võtab täielikult haigestunud munandi tegevuse (funktsiooni) oma kanda. Kui aga on mõlemate munandite paistetusega tegemist, siis peab küll arstlikult selgitama, kuidas jäi suguvõimega. Pöörduge suguelundite haiguste arsti poole ja laske vastavad analüüsid sooritada.

Vastuseks lugejale 58382. Mõni nädal tagasi tundsite seljas alumiste roiete ja puusaluude vahepeal tugevat valu. Panite sooje kotte peale ja hommikuks oli kõik korras. Muidu olete võrdlemisi hea tervise juures 27-a. mees. Teil oli kaitseväe teenistuses olles kord gripp ja mäletate, et olid umbes samasugused valud, kuid nõrgemal kujul. Küsite, kas võib vahest tegemist olla neeru- või mõne muu raskekujulise haigusega. Arvan, et neeruhaigus see ei ole, küll võib aga oletada, et on külmetuse läbi tekkinud lihaste põletik. Hoiduge mõni aeg raskemast tööst ja sööge kergemaid toite, kus vähe soola ja vürtse, samuti ei ole hea äädikas ja muud anorgaanilised happed. Kaitseväes haige olles olete saanud mingit maarohtudest keedetud teed juua, mis teile hästi mõjunud — arvatavasti oli see leesika tee. Võite sama teed ka nüüd tarvitada, puhastab hästi kuseteid ja peaks hästi mõjuma. Valutavaid kohti võite tsinhofeen salviga ööseks sisse hõõruda ja sooja riide sisse mässida, sisse võite veel õhtul 1—2 tabl. Tsinhofeeni võtta. Ärge jääge, higine olles, tõmbetuule kätte ja üldse hoiduge külmetuste eest.

Vastuseks lugejale 56492. Olete 28-a. taluperemees. 14 a. eest jäite viljakoorma alla ja teie vasakusse reieluusse tekkis pikuti mõra, umbes puusast veidi allpool. Ravisite kaua aega, kuid nüüd ei lähe peagu päevagi mööda, kus jalg ja põlv ei valutaks. Iseäranis ebamugav on siis, kui raskemat tööd olete teinud. Niisugused põrutused ja mõranenud kohad valutavad tavaliselt pärast viga saamist veel kauemat aega. Peate hoiduma raskemast tööst, iseäranis sikutamisest ja venitamisest. Valutavaid kohti määrige õhtuti lendava salviga, kampripiiritusega või tsinhofeen salviga hästi sisse ja mässige sooja riidesse. Õhtuti võite veel kadaka- või männi nõltest sooje vanne teha (kuni 35 kr. Celsiuse järele). Peale vannitamist hästi kuivaks hõõruda kareda käterätikuga ja kohe teki alla. Õhtul võite üks tablett atsetosaali sisse võtta. Ei usu, et teil maksaks selle vea pärast just pikemaks ajaks haiglasse minna. Siin on tegemist põrutuse läbi tekkinud vana lihaste ja luude põletikuga, mis väga pikkamisi soodsates oludes paraneb.

Kodumajanduskoolidest.

Vastuseks lugejale 7317. Kodumajanduskoolides on kursus 1-aastase kestusega. Kooli ülesandeks on ette valmistada tegelikke taluperenaisi.

Nimet. koolideks on: Saku kodum.-kool, Saku kaudu, Vasula kodum.-kool, Tartu kaudu, 3. Mõdriku kodum.-kool, Rakvere k., 4. Orgita kodum.-kool, Märjamaa kaudu, 5. Särevere kodum.-kool, Türi kaudu, 6. Vana-Antsla kodum.-kool, Antsla kaudu, 7. Karja kodum.-kool, Kuressaare kaudu.

Kodumajanduskeskkoolides (maal) on kursus 3-a. kestusega. Kool valmistab ette õppinud taluperenaisi ja annab ühtlasi üldharidust keskkooli tasemel. Kooli pääseb algkooli lõpetanu. Sellisteks koolideks on: 1) Kehtna kodunduskeskkool, Rakvere k., 2) Helme kodunduskeskkool, Tõrva k., 3. Oru kodunduskeskkool, Toila k.

Kangakudumise eriklass (ühe-aastane) on Rakvere naiskutsekooli juures ja Tallinna naiskutsekooli juures. Vastu võetakse 6 kl. algkooli lõpetanuid, kes vähemalt 16 aastat vanad.

Kaheaastase kestusega on aianduskoolid, mis valmistavad ette aednikuabi kutsele. Sellised koolid on: 1) Palli aiandusk., Nuia k., 2) Ravila aiandusk., Kose k., 3) vahi aiandusk., Tartu k. ja Vigla aiandusk. Vigala k. Siis on veel kontrollassistentidekoolid kahe-aastase kestusega Kuremaa kontrollassistentidekool, Kuremaa kaudu ja Kuusiku kontrollassistentidekool, Rapla kaudu.

Juriidiline nõuanne.

Vastus lugejale 32 989: Isa maa peale ehitatud maja Teile kuuluvuse kohta võtke isalt kirjalik tõendus, vastasel korral võib selle kohta vaidlusi tekkida isa eluajal kui ka tema surma korral pärijate vahel, ja kui omal kulul maja ehitamist tõendada ei saa, siis võite sellest ilma jääda. Maja kui muu vara pärimise kohta võite isaga ka päranduslepingu sõlmida. Päranduslepingut isa ühepoolselt ilma Teie nõusolekuta muuta ei saa, küll aga võib ta igal ajal ja ilma Teie teadmata Teie kasuks tehtud testamenti ära muuta. Päranduslepingu tuleb sama vorminõuete kohaselt teha nagu testament, nimelt juurde kutsuda 2 meestunnistajat. Kindlam on seda notari juures teha, misjuhul vormilised vaidlused ära langevad, kuigi see kulukam tuleb.

Vastus lugejale 3643c: Talundite pärimise seaduse eelnõu pärandusmaksu küsimust ei käsita ega selleks soodustusi kellelegi ei tee, ka mitte põllumajandusliku kutseharidusega pärijatele. Pärandusmaksu käsitab Pärandi- ja kingimaksu seadus, mis uuendati mõne aasta eest ja selles muudatusi pole ette näha, ka mitte eelnimetatud pärijate kasuks, kuigi põllutöökoja poolt on seda taotletud, kuid senini tagajärjeta, eriti aga Majandusministeeriumi ja maksutalituse vastuseisu pärast riigi tulude laekumise huvides. Maksev pärandi ja kingimaksu seadus teeb võrreldes eelmisega palju soodustusi ja maksualandust ligematele sugulastele ning vähemaväärtuslike päranduste ülemineku.

Vastus lugejale 16858: Juurdelõike saamise võimalusi selgitage maa-ametis ja tarbekorral esitage vastav kirjalik palve samale asutusele. Juurdelõike andmist ei takista asjaolu, et see eraldi lahustükina peakohast jääb. Oluline on vaid see, et riigil tagavaramaad ligiduses on ja paluja majapidamine maa väiksuse või mõne kõlviku (põllu-, heina- või karjamaa) puuduse all kannatab, mis perekonna äraelamist ei võimalda.

Vastus lugejale 36 S.: Abiellumise puhul naisele kaasavaraks lubatud summat võite sisse nõuda tarbe korral tsiviilkohtu korras, milleks vastav nõudepalve tuleb esitada kostja elukohajärgsele kohtule. Kohtus tuleb tunnistajatega või muul teel tõendada lubaduse andmine isiklikult Teie kui nõudja juuresolekul ja lubatud summa suurus. Kui üks neist asjaoludest tõendamata jääb, siis lükatakse nõudmine tagasi ja peate maksma kohtukulud, kui kostja nende väljamõistmist palunud on.

Nii lohutasin end õhtust jalutuskäiku sooritades. Leidus nii mitu asja, mida wõinuksin teha, kuid mis kõik näisid mulle inimliku rumaluse wäljamõeldised; wõinuksin Oliveri jätta taskurahata, saata teda nädal aega õhtuti wara magama wõi wõtta talt mõningad wäikesed eesõigused. Wõi kui oleksin päris nõrgameelne, wõiksin ta lukustada pimedasse tuppa wõi läbi peksa. Wiimase mõtte juures tungisid mul higipiisad laubale ja mu sammud kiireneşid.

Kuid mu eneserahutuse katsete taga liigutas end hirm, sest Oliveri pahateod polnud juhuslikud, waid hoolikalt läbi mõeldud ja ette walmistatud. Mäletasin „Nõiaweski" juhtu; ja täna õhtul olin „Punchi" otsides awastanud, et ta oli hoolikalt kõrwaldanud oma wäikese roima jäljed. Ajakiri, mis tawaliselt jäi halli lauale kuni järgmise numbri ilmumiseni, oli kadunud. Leidsin selle lõpuks paberikorwist teiste paberite alt ja awastasin, et Oliveri ettewaatus oli läinud weelgi kaugemale: Phil May joonis oli wälja rebitud ja kahtlemata ära põletatud.

Nii jõudsin üldiselt wõrdlemisi rusutud meeleolus koju. Pidin minema otsekohe üles oma tuppa, nagu mul oli kombeks, kui elutoa uks awanes ja Nellie ilmus nähtawale. Tuled polnud weel süüdatud ja ta paistis ukse wahel nagu tume waim.

„Mida sa kawatsed Oliweriga teha?" küsis ta.

„Teha?" kordasin.

Ta läks elutuppa ja ma järgnesin. Wõtsin kamina ees istet, kuid tema jäi püsti. Wiiwu sammus ta rahutult edasi-tagasi ja seisatus siis akna juures, selg minu poole.

„Miss Dronsfield juhtus siit mööduma," sõnas ta helitult. „Olin aias ja ta peatus, et juttu ajada. Ta rääkis mulle, mis koolis juhtus, ja ütles, et see olewat sul teada. Wõinuksid ka mulle rääkida."

„Ma ei mõistnud, mis selleşt oleks kasu olnud."

„Mis kasu minust üldse on? Tundub, et olen täiesti tähtsusetu."

„Mu armas Nellie —"

Ta pöördus ja küsis häält kõrgendades: „Miks sa mulle ei rääkinud? Kas ma tähendan sulle midagi wõi mitte, sa suur ja kuulus mees, olen ikkagi lapse ema, eks? Kas arwad, et mulle on ükskõik, kui ta kaswab üles petturina ja wargana?"

Ma polnud teda kunagi näinud nii erutatuna. Ta oli kummagi käega haaranud kardinast, nagu wajades tuge. „Mida kawatsed teha?"

„Ma ei näe, et wõiksime teha midagi muud, kui ümbritseda poisşi hoole ja armastusega."

Nende sõnade juures puhkes Nellie peagu hüsteeriliselt naerma. „Armastusega!" hüüdis ta. „Kena arusaamine sul armastusest! Kas nimetad seda armastuseks, kaswatada laps üles arwamises, et ta wõib teha, mida tahab, wastutamata tagajärgede eest? Anda talle kõik — rohkem raha nädalas, kui mina nägin selles wanuses aasta jooksul, rohkem riideid, kui ükski laps wajab, kingitusi, mänge, kõike, mis tal iganes pähe tuleb — seda talle anda — see on sinu arusaamine armastusest. Kuid mina ei arwa nii. Keda Jumal armastab, seda ta ka karistab."

Ta eemaldus akna juurest ja kõndis erutatult mööda hämarat tuba. „Oliver on sama hästi minu laps nagu sinugi oma," ütles ta lõpuks.

„Pea seda meeles. Tean, et ma ei ole siin majas midagi. Wäljast tulles lähed alati üles oma tuppa, nagu poleks mind olemas. Aga nii palju, kui asi puutub Oliverisse, tuleb sul nüüdseşt peale mind arwestada. Kas kuuled?"

„Mida sinu arwates tuleks praegusel juhul teha?" küsisin nii rahulikult kui wõimalik.

Ta naeris jälle hüsteeriliselt. „Praegusel juhul! Tegemist on hoopis sügawama küsimusega. Armastad last niiwõrd, et sa ei näe, mis sünnib su enda silmade all! Olen tahanud Oliweri waletamas ja warastamas, ja tal on täiesti ükskõik, et teisi tema asemel warguses kahtlustatakse. Ma pole selle kohta midagi ütelnud. Oled lapse kaswatamist pidanud alati oma ülesandeks, ja nüüd, millal ta sooritab oma roima awalikkuses, oma kaasõpilaste ja õpetajate ees, ei kawatse sa midagi teha."

„Roim on raske sõna," ütlesin. „Ja mis puutub tema kaasõpilastesse, siis ei tea nad juhtunust midagi."

„Kas see muudab asja? Näeb su armastus halba ainult siis, kui see on tulnud awalikuks?"

„Ära kisenda," ütlesin kärsitult. „Su hääl kostab kööki."

„Aga mis selleşt? Köögis teatakse wäga hästi, mida sa minust mõtled. Sinu arwates peaksin ise olema köögis."

Olukord oli lootusetu. Nellie oli ilmsesti juba aastaid tunnud kuristikku meie wahel, mida ei saanud eitada ja mille üle me ei leidnud teineteise juurde teed. Kogu meelehärm purskus temas nüüd korraga esile ühenduses weendega, et olin Oliverile halb.

Tõusin. „Tülitsemine ei wii meid kuhugi," ütlesin. „Mis sinu arwates tuleks Oliweriga teha?"

„Arwan, et tuleks läbi peksa."

„Ei, sellega ma ei ühine."

„Sul pole jõudu oma kohust täita."

„Wäljenda seda nii, kui soowid. Kui sul muud ettepanekut ei ole, wõin minna."

Läksin. Tõmbasin oma toas aknakardinad ette, kuid ei süüdanud tuld. Istusin pimedas, tundmata isu kirjutamiseks wõi lugemiseks. Kuulsin Nellie samme ukseşt mööduwat ja oletasin, et ta läks magama. Hetk hiljem kostis Oliweri hääl, pomisedes segaselt, nagu oleks ta äratatud uneşt. Siis waljenes pomin hirmunud hüüdeks: „Ei! Ära lõö!"

Hüppasin toolilt ja kui jõudsin Oliweri toa ukse juurde, kisendas ta waluşt. Uks oli awatud. Nellie oli asetanud põlewa küünla lauale, tõmmanud Oliweril waiba pealt ja pidzhaama seljaşt. Wasaku käega hoidis ta Oliweri kummuli woodil ja paremaga jagas ta kepihoope poisi paljale seljale. „Petis! Walelik! Waras!" hüüdis ta. Ta nägu oli ebainimlik metsikust wihaşt. Laps otse röökis ta hoopide all. Mu süda kiskus waluşt kokku ja iga hoop tundus langewat mu oma tõmblewale ihule.

Ainsa hüppega olin üle toa ja haarasin Nellie käeşt, kui see oli parajasti tõusnud uueks löögiks. „Oled sa hull?!" mõirgasin meeletus wihas.

Ta pöördus hingeldades minu poole. „Täidan sinu kohust," ütles ta.

Oliver oli lakanud kisendamaşt, kui hoope enam ei sadanud. Ta lamas pea surutuna käte wahele ja keha wappumas nuukseişt. Ahmaşes walguses

Esimene nädal.

Üge lahingutegevus läänerindel on kestnud ainult nädal aega, kuid tulemused on juba suured. Hollandi sõjawäe wastupanu suudeti murda wiie päewaga ning praegu on suurem osa Wilhelmina kuningriigist Saksa wägede käes. Belgia on seni alles ligi poole oma riigist kaotanud, kuid ülejäänud osa pärast wõitleb noor kuningas Leopold oma ja liitlaste wägedega sitkelt edasi, jälgides oma isa eeskuju, kes Maailmasõjas 4 aastat oli liitlastele silmapaistwaks wäejuhiks. Ning wäike Luksemburg, mille sõjawägi oli ainult sõjaaegse kompanii suurune, suudeti wallutada peagu juba üheainsa päewaga, nõnda et sakslastel sealses piirkonnas on juba õnnestunud tungida Prantsusmaa pinnale ning suruda ka läbi Maginot-liini piirkonnast.

Jõudude mõõtmine, mille sarnast ajalugu tunneb ainult Maailmasõjas, on üheainsa nädala kestel omandanud kohutawa ilme. Samas ajaloolises piirkonnas, kus mitmete sajandite kestel germaanlased on oma jõudu katsunud prantslastega ning kus piirkonnas algasid ka Maailmasõja ajal keiserliku Saksamaa operatsioonid, on nüüd jälle wastamisi mitmemiljonilised armeed. Hiigeloperatsioonide ohwritest ei ole weel mingeid teateid, kuid tuleb arwestada, et weerand sajandit arenedes on sõjaline tapmistehnika nüüd täielikum kui Maailmasõjas. Operatsioonide kohta Hollandis jäigi alguses mulje, et need seal toimusid rahulikumalt, kuid ometi teatatakse nüüd, et wiie päewa kestel on lahinguis langenud 100.000 hollandlast. Nitsugustest andmetest lähtudes peaksid Belgias ohwrid olema aga juba kaugelt suuremad, sest wõitlused on seal hulga ägedamad ning telegrammide teatel wõtab seal wõitlustest osa kogusummas mitu miljonit meest.

Sakslaste sõjaline edu on praegu eriti tähelepanuwäärne seetõttu, et rünnak selles piirkonnas ei tulnud ootamatult. Hollandi ja Belgia rahwad seisid mõlemad juba 8 kuud laetud püssidega piiridel ning kahe peale kokku oli neil lippude all umbes miljoniline armee.

Et Hollandi kaitseplaan lõödi segi wiie päewaga, selleks wõis olla mitu põhjust. Üheks nende hulgas oli ka see, et Hollandi rahwas ei ole Euroopas enam sõdinud 110 aastat, mistõttu rahwa sõjawäeline ettewalmistus oli osalt jäänud puudulikuks. Teatawal määral on ka Hollandi maastik strateegiliselt ebasoodus, kuna seal pole mägesid ega metsa. Holland rajas seetõttu oma kindlustussüsteemi omapäraisele abinõule, nimelt mereweele. Kuid näib, et see algupärane üleujutamiswõtt ei ole siiski suutnud Hollandit kaitsta, kuna sakslased wastu astusid samuti algupärase sõdimiswõtjega, saates lennukeilt langewarjudega mehi kindlustusliini taha, nõnda et tee tehti wabaks motoriseeritud jõududele Hollandi südamesse tungimiseks.

Belgia, kes oli läbi teinud Maailmasõja, oli endale küll rajanud tugewa kindlustustewõõndi, kuid sealgi õnnestus sakslastel mitmest kohast kiiluna läbi tungida ning seejuures oli Saksa motoriseeritud üksustel koguni wõimalus end Prantsusmaa pinnal läbi suruda kindlustusliinist, mis kujutas endast Maginot-liini jatku. Sakslaste taktika oli nende operatsioonide juures samasugune kui Poolas, kus motoriseeritud soomusüksused hakkasid liikuma mitmes erisuunas ning harukordse jõu ja kiirusega surusid end läbi üksikutest punktidest, toetatuna wõimsast lennuwäest, kes purustas esilekerkiwaid tõkkeid ning aitas ka järeleruttawat armeed neid sooni mööda edasi sammuda, et wallutatud kitsaid ribasid saaks kohe laiendada ja oma käes hoida.

Saksa ülekaaluka aktiiwsuse juures asusid liitlased seniajani kaitsepositsioonile. Seda tehti wististi kaalutlustel, et rünnaja peab alati rohkem kaotusi kandma kui positsioonide kaitsja. Pealegi oli Saksa oma praegusteks operatsioonideks kandwa osa oma jõududest koondanud kitsale rinderibale, kuna liitlastest Prantsusmaa peab ikka weel hoidma osa jõudusid tagawaraks, et pidada silmas ka rahutuks muutunud Itaalia 4-miljonilist armeed, samuti Inglismaa on oma lõõgijõudu pidanud pillama laiali üle terwe maakera. Kõige selle juures on aga Saksa armee niisama suur kui kõigi liitlaste armeed kokku. Nii seisis prantslaste huwides läänerindel seista rahulikult oma positsioonidel, sest liitlaste shansid olenesid suurel määral sellest, kuipalju nende kindlustusliinid suudawad tasakaalustada Saksa lõõgijõu ülekaalu.

Selles mõttes on küllalt huwipakkuw prantslaste uus teade, et nad oma wäejuhatuses on teinud ümberpaigutusi, ning et nüüd loobutakse positsioonisõjast ja alustatakse liikumissõda. Wõib järeldada, et niisama kui sakslased nüüd proowiwad jõudu Maginot-liinist läbimurdmiseks, niisama alustawad prantslased nüüd ehk ka Siegfried-liini tugewuse proowimist. Hiiglaslikud kindlustussüsteemid kaotawad suure osa oma tähendusest, kui neisse kusagilt on läbi murtud, ning wõib-olla on praegused lahingud juba näidanud, et sääraseid läbimurdeid ei olegi niiwõrd ülejaamatud, nagu neid seni oldi harjutud waatlema.

Tuleb ära oodata, kas prantslaste uus sõjataktika aitab sakslaste sõjamasinate edasirullimist pidurdada, kes seni üha wõimsamini on lähenenud oma eesmärgile — Inglise kanalile. Hiljuti kirjutas Itaalia wälisministri Ciano ajaleht, et Saksamaa tingimata tahab korrata wiimati Napoleoni poolt alustatud katset Inglismaale tungimiseks. Napoleonil see katse tookord ei õnnestunud, sest kuulsas Trafalgari merelahingus lõi Nelson tema laewastiku tükkideks. Kui tänapäewal kogu Saksamaa laulab populaarseksaanud laulu Inglismaale sõitmisest, siis nüüd ei tarwitse enam üle kitsa kanali sõita ristlejatega, waid seda wõib teha allweelaewadega, kuid eşijoones siiski lennukitega, millede suhtes Saksa näitab praegu nii tugewat ülekaalu. Nitsuguste järskude hoopidega lootwatki Hitler sõja wõita kahe kuuga, nagu seda Reynaud rõhutas saadikutekoja eilsel istungil.

Inglismaa ise tunneb oma hädaohtu küllalt selgesti ning seetõttu parlamentlik näidend walitsuse arwustamise ümber, mida taheti wenitada 12 päewa pikkuseks, lõppes järsku 12 tunniga. Uueks peaministriks seatud Maailmasõja weteraan Churchill sümboliseerib nüüdki inglaste wõitlustahet, kusjuures ta programmikõne oli lühike nagu üleskutse: „Mul ei ole muud teile pakkuda kui tööd ja higi, pisaraid ja werd; meie ees ei seisa muud kui kõige hirmsam relwatuli; me peame wastu waatama pikkadele kannatus- ja wõitluskuudele, kuid me peame sõdima kõigi jõududega, mida Jumal meile annab." See jutt on sarnane hüüdlausele, mida Clemenceau Maailmasõjas tarwitas pikkade kõnede asemel: „Meie sõdime!"

Sõda läänerindel on ainsa nädala kestel wõtnud niiwõrd ulatusliku ilme, et raske on uskuda, et kõik see hoog pikkamisi uinub samadel positsioonidel. Kas tuleb samalaadne hiigelhilpe, nagu oli Maailmasõjas rünnak Parlitsile? Wõi tuleb uus Marne? Kõike seda ei saa ennustada, kuid wähemasti esimese lahingunädala kohta on selge, et Saksamaa on oma wõimsa sõjamasinaga saawutanud minimaalse aja jooksul maksimaalseid tulemusi, rakendades kõiki oma relwi kahureist, lennukeilt ning ka propagandas, et wastast põlwili suruda.

Anekdoot selleşt, et läänerinne on kõige waikşem koht Euroopas, on kujunenud nüüd wõllanaljaks. Euroopa 8 kultuurrahwast on sõjas, Genfis pakib Rahwasteliit oma arhiiwe pommiwarjendeisse ning Helsingis makstakse tagasi piletiraha, sest 1940. aasta suwel Euroopa noorus ei ole tulnud kokku olümpiaadile, waid walab werd kõigi nende kunstidega, mida talle on õpetanud 20. sajandi tsiwilisatsioon.

A. Gr.

Briti lennukid viskasid pomme Rootsi territooriumile

(DNB.) Kuus Briti lennukit lendas täna hommikul üle Rootsi territooriumi Riksgränseni raudteevaksali lähedal. Lennukid viskasid seejuures umbes kilomeetri kaugusel piirist ala neli pommi Rootsi territooriumi kohal. Rootsi telegraafiagentuur TT teatab selle kohta, et ülelendamised toimusid ühenduses võitlustega Björnfjelli lähedal Narvik—Riksgränseni raudteel. Rootsi välisministeeriumist teatatakse, et Rootsi saatkonnale Londonis on tehtud ülesandeks esineda Briti valitsuse juures protestiga selle vahejuhtumi asjus.

Roosevelti läkitus Mussolinile.

President kutsub veelkord ducet säilitama rahu.

Ameeriklastel soovitatakse lahkuda Lääne- ja Lõuna-Euroopast.

ETA. New York, 16. mail.

(Reuter. Havas.) „New York Times'i" teatel president Roosevelt on Mussolinit kutsunud uuesti säilitama rahu. Presidendi läkitus olevat ducele edasi antud USA Rooma suursaadiku Phillipsi kaudu. „New York Times" täpsustab, et Roosevelti läkitus koostati kolmapäeval weidi pärast kesköödi. Enne seda oli toimunud nõupidamine riigidepartemangu ja Valge Maja juhtiwate isikute wahel. Leht lisab, et otsus tehti alarmeeriwa teate tagajärjel Itaalia wõimaliku sõttaastumise kohta.

(Reuter. Havas.) Itaalia poolt kinnitatakse nüüd, et president Roosevelt on saatnud ducele isikliku läkituse Itaalia wälisministri krahw Ciano kaudu. Läkitus esitati ducele kuuldawasti kolmapäeval.

(Havas.) President Roosevelti sekretär Early selgitas, et president Roosevelt on saatnud Mussolinile isikliku teadaande. Ent ta toonitas, et see dokument ei tähenda mingit uut üleskutset ja et see on ainult kirjawahetuse jätkamine, mis kestab juba mõnda aega USA presidendi ja duce wahel.

(Reuter.) USA riigidepartemang awaldas üldise hoiatuse ameeriklastele Euroopa lääne- ja lõunapoolsetes maades, et nad asuksid teele Ühendriikidesse. Ameeriklasile soowitatakse minna Bordeaux' piirkonda, või Hispaaniasse või Portugali, kust nad ewakueeritaks Ameerika laewade poolt. Seni Ameerika kodanikke koondati Genuasse, kuid kuuldawasti riigidepartemangu ametnikud wälismaal on loobunud sellest, kartes Itaalia astumist sõtta.

(DNB.) „New York Herald Tribune" kardab täna esimest korda USA astumist sõtta, kusjuures ta püüab oma lugejaile kujutleda USA sõjawäelise ähwarduse wõimalust. USA peaks oma sõjawäelist seisundit Ameerika kontinendil kindlustama selliselt, et Saksamaal ei oleks mingeid wäljawaateid kinnitada seal kanda ei sõjawäeliselt ega ideoloogiliselt, kirjutab leht.

Ameerika peab seadma end valmis.

Roosevelt nõuab riigikaitseks uusi summasid.

ETA. Washington, 15. mail. (Reuter.) Kindral Pershing, Ameerika ekspeditsiooniwäe ülemjuhataja Prantsusmaal Maailmasõja ajal, seletas teisipäeval teadaandes: Meie maa igasugune energia tuleb pühendada walmisoleku saawutamisele wõimaliku sõja wastu. Keegi meist ei wõi ütelda, millal meid wõidakse kiskuda wõitlusse, mis praegu möllab nii hirmsa jõuga Euroopas. Meenutades, et möödunud sõjas liitlased kaitsesid Ühendriike enam kui aasta kestel ettewalmistuste tegemisel, Pershing ütles: Täna on seisukord täiesti erinew. Meie maa peab oma seesmuses olema walmis, ükskõik millal ka ei nõutaks aktsiooni. Meie ei tohi enam edasi lükata oma ettewalmistusi.

(Reuter.) President Roosevelt seletas pressikonverentsil, et ta nõuab kongressilt uusi summasid riigikaitseks. Roosevelt lisas, et äsja Euroopa sõjas saadud kogemuste põhjal tuleb kõrwaldada lünki USA riigikaitse süsteemis. Teiseks põhjuseks on asjaolu, et sõjaliste sündmuste areng wiimastel nädalatel on wältimatult toonud kaitseküsimuse weidi lähemale Ühendriikidele.

Washingtoni autoriteetsed ringkonad arwawad, et Roosevelt soowitab kongressile suurendada sõjawäefondi 726 miljoni dollari wõrra ning merewäefondi 250 miljoni dollari wõrra. Selle eesmärgiks on täiendada ühe-miljonilise armee warustust, kiirendada sõjalaewade ehitamist ja tugewdada rannakaitset.

Kuuldub, et Roosevelti ettepanekud kongressile riigikaitse tugewdamiseks soodustawad suurel määral liitlasi. Peamiselt kawatsetawat kiiresti suurendada lennukite toodangut. Kuna Ameerikal ei ole küllaldaselt piloote, oletatakse, et enamik suurendatud lennukitoodangust osutub kättesaadawaks liitlastele. Roosevelti ettepanekutes suurendatakse kulutusi lennukitoodangu alal tõenäoliselt kuni 1000 miljoni dollari ulatuses, lisaks juba warem määratud 2000 miljonile dollarile.

Kongress toetab Roosevelti.

ETA. Washington, 17. mail.

(Reuter.) Kongressi reaktsioonist Roosevelti läkitusele ilmneb, et president tõmbas kongressi endaga kaasa peagu üksmeelselt ja et tema programm, mis sisaldab muuseas suure blankotsheki 200 miljoni dollari suuruses, millega president wõib talitada oma tahtmist mööda, wõetakse kongressi poolt kiiresti wastu. Kuuldused Roosevelti kaduwast populaarsusest ei leidnud kongressi istsenides neljapäeval kinnitust ja poliitilised ringkonnad peawad tema kolmandat korda presidendiks walimist wältimatuks. Roosevelti riigikaitseläkitus, mis kuu aega wõi isegi 10 päewa tagasi oleks tundunud alarmeeriwana ja sõdaõhutawana, wõeti pooleholuawaldustega wastu kongressi poolt.

Ungari mobiliseerub.

ETA. Budapest, 15. mail.

(DNB.) Ametlikult teatatakse Ungari telegraafiagentuuri kaudu, et Szekes Fehervadi ja Kaesa armeekorpused on mobiliseeritud. Mõlemad armeekorpused koosnewad 50—60-protsendiliselt nende piirkondade meestest, mis alles hiljuti liideti Ungariga ja millede elanikud pole weel sooritanud oma wäeteenistusaega Ungari armees. Meeste wäljaõpetamise otstarbel on mobiliseeritud ka mõned motoriseeritud üksused ja ratsawäebrigaadid. Mobiliseeritud armeekorpused ei ole saadetud ühelegi piirile. Piiriküttide üksusi ei ole mobiliseeritud, mida tuleb pidada Ungari rahulike kawatsuste uueks tõenduseks. Pealegi on see mobilisatsioon, nagu rõhutatakse teadaandes, ainult osaline, millele ei tule omistada mingit erilist tähendust.

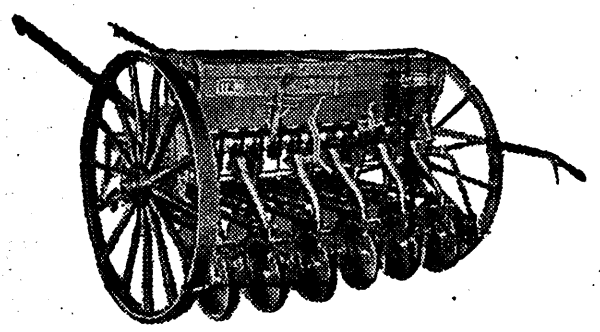
Helweetsia wäed piiri ääres.

(Havas.) Helweetsia liidunõukogu ja sõjawägede ülemjuhatus teatawad: Üldmobilisatsioon teostus lühima ajaga. Kõik wäeosad asusid neile määratud positsioonidele. Piiriäärsetel positsioonidel asuwad tugewasti relwastatud wäed. Samuti kindlustawad siseriigis tugewad üksused territooriumi julgeolekut. Helweetsia erapooletuse ja iseseiswuse kaitse on kindlustatud kogu meie sõjajõuga.

Kolmapäeval konstateeriti Berni mitmesugustes ringkondades teatawat närwilikkust sõnumite tagajärjel, mis on rahwa hulgas liikumas. Need sõnumid teatawad liikumistest, mis on wiimaseil päewil toimunud Saksa armees Freiburgist kuni Vorarlbergini. Teisipäeva õhtul kompetentseist ringkonnist saadud mulje näitab siiski, et need ringkonnad, kaotamata silmapilgukski silmist tõsist seisukorda, ei lase end tasakaalust wiia mõnel pool ilmnenud kartustest ja waatawad tulewikusündmustele wastu usaldusega.

Üllikooliwõimude korraldusel suletakse Berni üllikool ajutiselt 15 päewaks. Mittemobiliseeritud üllõpilased kutsutakse andma endid sõjawäe kodukaitse käsutusse.

Kohale jõudnud

Rootsi reaskülvi-,

rohunildu- ja viljalõikamismasinaid

„AKTIW"

Laos hobuse- ja traktor-Hankmo äkked.

K-m. ANTON WILLBERG,

Tallinn, Paldiski mnt. 5, telef. 452-51.

Osakonnad: Rakveres ja Tartus. — Müügikohad üle maa.

Maailma suurim maalahing käimas.

Miljonilised vaenulised armeed tuhandete tankide ja lennukite toetusel rünnakul. — Kümned tuhanded suurtükid külvamas surma.

Maailma kõigi aegade suurim ja veriseim maalahing on alanud. Nii teatavad praeguse sõja tandreilt tulevad telegrammid. Miljonilised vaenulised armeed, toetatuna paljudest tuhandetest tankidest ja soomusmasinatest, on seadnud rinnad kokku otsustavaks jõukatsumiseks. Lahingumüra kostab kaugele, sest kümned tuhanded suurtükid on pikal rindel vastastikku surma külvamas.

Samal ajal õhus käib pidevalt juba seitsmendat päeva ennenägematus ulatuses

võitlus õhuruumi pärast.

Hiiglaslikust õhulahingust võtavad mõlemalt vaenuliselt poolelt osa mitmed sajad lennukid. Õhujõud heitlevad endi vahel ja ühtlasi toetavad oma maavägesid vastase seisukohtade väekoondiste ning tagala pommitamisega.

Nii vihast ja ägedat ning endaga nii suurt hävitust kaasaskandvat võitlust kui praegu, pole maailm seni veel näinud. Kuid siiski on seni Belgias ja osalt ka Prantsuse pinnal käiv suur maa- ja õhulahing alles eelmänguks märksa tõsisemale heitlusele. Seda lubavad oletada kõik käepärast olevad andmed. Nimelt paiskuvad järjest suuremad Saksa vägede massid lahingusse, ja neile ruttavad vastu lisaks juba võitlevale Belgia üle poolemiljonilisele armeele ning Prantsuse ja Inglise esimestele abivägedele järjest uued rohkearvulised liitlaste väekoondised.

Vihased ja verised võitlused, mida kogu maailm hinge kinni pidades jälgib ja millistes murti 6 päeva jooksul maha Hollandi vastupanu, käivad praegu mitmesaja-kilomeetrilisel rindel. Ja lahing on ikka enam laienemas Prantsuse-Saksa piirile Maginot-liini ees. Seal on seni sõja 8½ kuu kestel miljonilised vaenulised sõjaväed seisnud vastamisi ilma teineteist ründamata, seega n.-ö. tegevuseta. Nüüd paiskuvad nad järk-järgult lahingusse, nii et kõigi oletuste kohaselt

on pikal rindel Hollandi-Belgia piirilt Põhjamere äärest kuni Shveitsi rajani puhkemas valla üldine ennenägematu võitlusmöll.

Kevadeks ettekuulutatud sõja otsustavasse ajajärku jõudmine on käes. Tahetakse saavutada võitu enne uue talve kättejõudmist.

Kuni möödunud reede hommikuni, s. o. kuni sõja kandumiseni Belgiasse ja Hollandisse, valitses läänerindel tegelikult vaikus, kui arvata välja eelpatrullide kokkupõrked, aeg-ajalt toimunud suurtükiväe kahevõitlus mõnel kitsal rindelõikel ja õhujõudude tegvus. Peajõud istusid aga Maginot' ja Läänevalli hästikaitstud kindlustuste taga. Kas need kindlustusteliinid tõepoolest on vallutamatud, nagu seda kogu aeg on kuulutatud, see selgub vahest juba lähemate päevade jooksul. Igatahes on Luksemburgi ja Belgia lõunaosa kohal Saksa väed juba läinud üle Prantsuse piiri ja võitlused Maginot-liinil on neis kohtades alanud.

Liitlaste ja Saksa vägede vaheline liin, kus aeg-ajalt käisid üksikud väikeseulatusega võitlused, oli seni 160 km pikk (Sierek'ist Prantsuse-Luksemburgi piiril kuni Lauterbourg'ini, kus Saksa-Prantsuse maapiir eraldub Reini jõest), kuna ülejäänud 140 km ulatuses (Lauterbourg'ist kuni Shveitsi rajani) kulgeb see liin mööda Reini jõge ja sõjategevus seal on raskendatud. Nüüd Luksemburgi ja Belgia maa-ala sõjatallermaaks sattumisega on liitlaste ja sakslaste vaheline võitlusrinne veninud üle 300 km võrra pikemaks. Seal juurde tekkinud uuel võitlusliinil käivad juba lahingud piki Luksemburgi-Prantsuse raja ja edasi Longwy-Sedani joonel, kandudes siis Belgia kindlustuste ette piki Maasi jõge kuni Namur'ini ja sealt Antverpeni suunas.

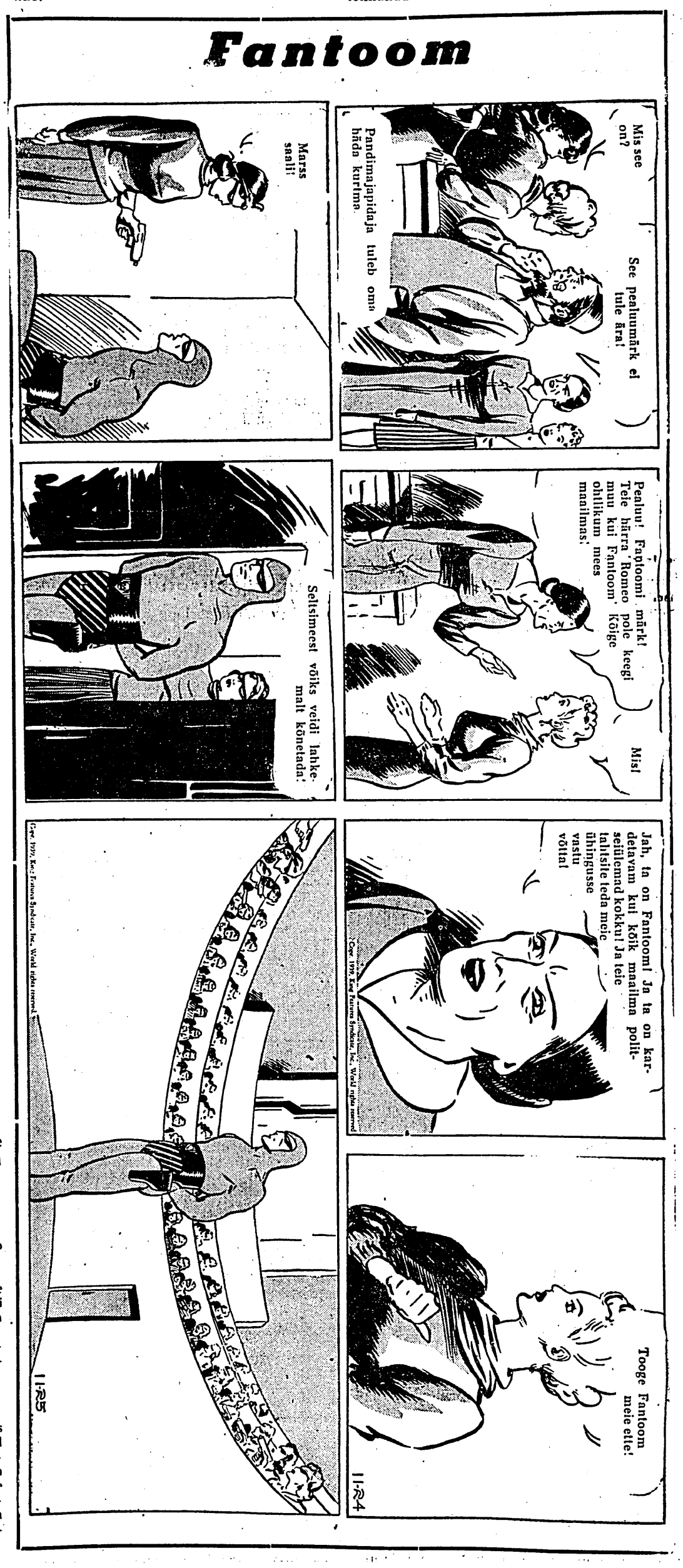
Millest külas räägitakse

Kui leerilapsi õnnistati „liikvaga".

Omapärane lookene juhtus pühade ajal Tartumaal ühes pisemas kirikus. Seal õnnistatud leerilapsi ja korraga jumalakojas õnnistamistalitust jälgivad inimesed tundnud kanget liikva lõhna tulevat õpetaja aukohalt — altari eest.

„Noh, pagan, õpetaja on endale õige liikvaga õnnistust toonud", mõeldud paljude poolt ja muheldud endamisi. Liikva hõng aga heljunud ikka õhus, nii et pikapeale isegi õpetaja seda tundnud ja konfirmatsiooni hetkeks katkestanud, et selgitada jumaliku eetri leviku põhjusi.

Otsitud siis läbi poisslastest leeripoiste taskud salamahti, ent pudelit ei leitud. Viimaks saadud siiski selle jälile, kuna pudel muidugi tühjaksvalatuna põrandal lebanud õpetaja jalgade ees. Tühi pudel viidud välja ja põrand kaetud sealt kohalt, kuhu eeter valatud, paksu padjaga. Nüüd võidud leeripoiste tembule vaadata kui likvideeritule ja õnnistamine toimunud edasi.

Kehtna koolid valmistuvad juubeliks.

15 aastat kõrgema kodumajanduskooli asutamisest. — Haridus- ja põllutööministrid kutsutakse aukülalistena Rakveres ja Vinnis toimuvaile pidustustele.

Kehtna kodumajanduslikud koolid tähistavad 20. ja 21. juunil oma 15. aastapäeva ja ühtlasi kõrgema kodumajanduskooli 10. lennu väljalaskmist.

Vaatamata, et Kehtna koolid asuvad praegu ajutises kodus, tahetakse seda kahekordset tähtpäeva pühitseda võrdlemisi pidulikult.

Esialgse kava järgi peetakse neljapäeval, 20. juunil, Rakveres Kolmainu koguduse kirikus pidulik jumalateenistus, algusega kell pool 7 õhtul.

Pärast jumalateenistust läheb Kehtna pere ühises rongkäigus Vinni mõisa, oma teise kodusse, mis asub 8 kilomeetri kaugusel Rakverest. Vinni mõisas toimub kõikidele kehtnalastele ühine õhtusöök. Õhtu veedetakse oma pere keskel.

Reedel, 21. juunil, leiab aset pidulik aktus Rakveres kohaliku gümnaasiumi ruumes.

Aktusel, mis algab kell 12 päeval, antakse koolile üle kooli vilistlaskogu poolt annetatud lipp, mille pühitsemine leiab samas aset.

Pärast aktust siirdutakse ühises rongkäigus Rakvere Vabadussõja mälestussamba juure, kus ettenähtud traditsiooni kohaselt asetatakse pärg Kehtna koolide poolt Vabadussõja sangarite austamiseks ja langenute mälestamiseks.

Õhtul toimub pidu Rakvere gümnaasiumi ruumes.

Kehtna pidustustele kutsutakse ka haridusminister prof. P. Kogerman ja põllutööminister A. Tupits, kuna Kehtna koolide asutajaks ja esimeseks ülalpidajaks oli Põllutööministeerium. Samuti on Põllutööministeerium ka hiljem, kui Kehtna koolid allutati Haridusministeeriumile, osutanud heatahtlikkust ja vastutulelikkust Kehtna koolidele ja majapidamisele.

V. SÖERD,

Kehtna kõrgema kodumajanduskooli direktor.

Kuuldavasti üllatavad Kehtna õpilased meie kõrgemat riigijuhti meeldivate kingitustega, mis valminud Kehtna oma töökodades virkade õpilaste poolt.

Põllumees E. Rähni 50-a.

Nõo vallas, Aiamaal, Teppo talus pühitseb 18. mail 50 a. sünnipäeva põllumees ja selts konnategelane Eduard Rähni.

Juubilar on sündinud 1890. a. põllumehe pojana. Võttis osa Maailmasõjast, kust tagasi tulles asus talu pidama. Seltskondlikust ja omavalitsustegevusest on ta võtnud osa valla kohtus, tuletõrjes ja piimaühingus. Nõo koguduse nõukogu ja juhatuse liikmeks on ta olnud hulk aastaid.

Ropka vallavanema tähtpäev.

Ropka vallavanem Paul Luiga pühitses eile 65 a. sünnipäeva. Juubilar on kohapeal oma pika tegutsemisaja jooksul suure populaarsuse võitnud. Vallavanema kohustusi on P. Luiga täitnud kümmekond aastat, peale selle juhtivalt osa võtnud kohalike seltside tegevusest. Kuulub ka Tartu maavolikogu ja rea Tartu majanduslike ühisettevõtete juhatustesse.

„Eestiranna" teekond Ameerikast koju

Põhjamerel otsiti „Nauticu" meeskonda. — Sõit üle taani miiniväljade.

Neljapäeval saabus Tallinna sadamasse Kalanduse suuremaid aurikuid „Eestirand" pärast pikemaaegset peatust Kopenhaagenis, mis oli tingitud üllatsketest jääoludest möödunud talvel. Tallinna jõudmisel paigutati laev kohe dokki, kus tuleb teostamisele vajalik remont. „Eestiranna" seekordsest teekonnast Ameerikasse ja sealt kodumaale jutustas kapten B. Nelke meie lehe esindajale kokkuvõttes järgmist:

„Eestiranna" teekonnal Euroopast Ühendriikidesse möödunud aasta oktoobris oli ainukeseks vahejuhtumiks tugeva ja raske sügistormi üleelamine Atlandil, umbes 600 miili New-Foundlandi saarestikust. Tormi vintsutus oli sedavõrd tugev, et üle laeva rulluvad kõrged lained purustasid osa komandosillast ning surusid osaliselt sisse ka kapteni kajuti seinad. Ka rikkus torm tüüri. „Baromeeter langes seekord niivõrd madalale, kuivõrd ta üldse langeda saab", jutustas kapten B. Nelke. „Mina igatahes oma meresõitudel säärast asja pole veel üle elanud".

Esimene peatus „Eestirannal" oli Ühendriikides Portlandi sadamas, kus anti maha osa Euroopast toodud laadungist. Sealt viis teekond edasi New Yorki ja Philadelphiasse, kus anti maha ülejäänud laadung ning võeti ühtlasi peale kaupa Euroopasse tagasitoomiseks.

Peatusel New Yorgi sadamas korraldati meeskonnale ka koosviibimine Eesti seltsis, nagu see kujunenud seal juba traditsiooniks. Ühendriikides peatumisel puutus silma, et üldine olukord töösaamisel pole viimasel ajal muutunud palju paremaks — välja arvatud vahest sõjatööstus, mis töötab täie pingega, sama tõendasid ka sealelutsevad eestlased. Ka kontroll sissesõidu üle Ühendriikidesse on endiselt vali, kui mitte valjumgi endisest.

Ühendriikides põgenes laevast siiski 9 meeskonnalliget.

Puuduliku meeskonnaga sõideti Ühendriikidest edasi Kuuba saarele Cardenase sadamasse suhkrut laadima. Sinna saabuti 15. dets. ning nii veedeti ka jõulupühad seal —

võttes päikesevanne, samal ajal kui kodumaal raksus vali pakane.

Kuubast anti sealse Eesti konsuli poolt laevale üle üks eesti ja üks soome meremees, kes olid sattunud seal hätta. Nad said nii laevale teenistusse.

Teekond Euroopasse algas 28. dets., kurss võeti Far-Öeri saartele. Umbes kahe päeva teekonna võrra enne saarte lähedale jõudmist tegi üks Inglise vahilaev „Eestirannale" korralduse peatumiseks ühes saarestiku sadamas kontrolli otstarbel. Sadamas kulus laevapaberite ja laadungi kontrollimiseks ühe tunni ümber, mille järele lubati teekonda jatkata. Lahkumisel saatis vahilaeva komandör „Eestiranna" kaptenile pudeli vhiskyt ja ühe praetud kana, kuna viimane oma poolt saatis vastu Havanna sigareid.

20. jaanuari lõuna ajal teatas Thorshaveni sadama raadiojaam „Eestirannale", et see sõitku kohe päästma meres hukkunud Eesti auriku „Nauticu" mehi. Raadiojaama poolt antud koht asus umbes 80 miili eemal ning sinna jõudis „Eestirand" alles õhtul. Sellel kohal risteldi ööpäev, kuid merehädalistest mingit märki ei leitud. Seal kohati aga ka Norra päästelaevu, kes olid samuti otsimas „Nauticu" merehädalisi. Viimased teatasid „Eestiranna" kaptenile, et see sõitku edasi, küll nemad jatkavad otsimist. Hiljem selgusgi, et „Nauticu" meeskond oli pääsenud oma paatides Norra randa pärast umbes nädalapäevi kestnud vintsutusi tormisel merel.

Edasi jatkus „Eestiranna" teekond Kopenhaageni, kusjuures Põhjamere ületamisel

läks samuti oli väljas valve, et mitte sõita peale mõnele hulkuvale miinile. Nähti küll kahte miini Norra ranniku lähikonnas, kuid mingit vahejuhtumit polnud. Nii jõuti Kopenhaageni reidile 24. jaanuaril. Taanlased naljatasid sel puhul, et „Eestirand" on sõitnud üle nende miiniväljade, kusjuures võib olla rikkus mõne neist isegi ära.

Täna algab laevaühendus Soomega.

Tänasest alates on jalule seatud korrapärane laevaühendus Tallinn-Helsingi vahel. Esimese reisi teeb G. Sergo ja Ko aurik „Ruhno", mis väljub Tallinnast täna hommikul kell 10. Helsingist tagasi sõidab laev pühapäeva hommikul kell 10.

Tuleva nädala kolmapäevast alates hakkab Tallinn-Helsingi liinil kehtima kindel sõiduplaan. Lisaks G. Sergo ja Ko „Ruhnole" hakkab Soome poolt ühendust pidama aurik „Mira". Kumbki laev teeb nädalas ühe edasi-tagasi reisi. Kolmapäeva hommikul kell 10 väljub Tallinnast aurik „Ruhno" ja samaaegselt Helsingist aurik „Mira". Laevad asuvad tagasireisile Helsingist ja Tallinnast laupäeva hommikul kell 10.

Mäetaguse sai uue palvemaja.

Ehitus läks maksma 5000 krooni. Avamine toimub 2. juunil.

Jõhvi kihelkonda kuuluv Mäetaguse vald asub 20—25 km kaugusel Jõhvist, mistõttu kohapealseist vajadusist tingituna oli ehitatud palvemaja, kus Jõhvi kog. õpetaja aeg-ajalt käis teenimas. Vana palvemaja aga lammutati, sest hoone oli sedavõrd viletsas seisukorras.

Möödunud sügisel alustati uue palvemaja ehitamisega vana hoone vundamendile. Kohalik rahvas annetas palgimaterjali, Jõhvi koguduses koguti annetustega ja muude ettevõtetega raha. Ehitustöö tegid kohalikud meistrimehed, võttes ettevõtjaina töö endale 2100 kr. eest. Nüüd on hoone täiesti valmis ja avamine toimub 2. juunil.

Palvemaja hoone on avar (22x10 m) ja laiade akende tõttu valguskullane. Kohapeal nimetatakse teda juba kirikukski, kuigi hoone torni puudumise tõttu ei anna hästi kiriku mõõtu välja. Kogusummas on ehitus maksma läinud 5000 kr., lisaks sellele veel annetatud metsamaterjal ja endise palvemaja lammutamisest saadud palgid.

Karksi toorlinavabrik põles maha.

Omanik H. Kõiva kahju 50.000 krooni.

Ööl vastu kolmapäeva kell 23.30 puhkes tuli Karksi vallas Hans Kõiva „Kase" talu toorlina vabrikus, mis oli puust ehitus ja millega ühise laastukatuse all elumaja. Tööstus põles täielikult maha, kuna elumaja läks korda osaliselt päästa. Omanik Hans Kõiva, kes elab Tallinnas, hindab kahju umbes 50.000 kroonile. Tööstus ühes sisseseadega oli kindlustatud „Eesti Lloydis" umbes 25.000 kr. eest, elumaja „Eeks-Majas" 7500 kr. eest.

Tuli pääses vabrikus lahti selle töötamise ajal, saades alguse takumasina juurest. Kuna tööstuses on rohkesti kergesti süttivat materjali, levis tuli suure kiirusega ja kui saabus tuletõrje, lõid leegid juba katusest välja. Tööstuse päästmisele ei olnud enam mõelda, küll aga kaitsti elumaja. Viimasel põles ära katus ja lagi, kuna seinad jäid terveks. Ka toodi majakraam kõik välja. Tulest puutumata jäi samuti kõrvalasuv saekaater ning suurem osa linadest, mis asusid eraldi kuuris. Vabrikus langes tuleroaks paarkümmend masinat, suurem osa linapuhastamise virrid. Väärtuslikumaks masinaks oli takumasin, mille hind uuelt umbes 6000 kr.

Kustutustöösi, mis kestis umbes 4 tundi, võttis osa 60 ümbruskonna elanikku ja Karksi vabatahtlik tuletõrje 1 mootorpritsi, 1 käsipritsi ja 3 hüdropuldiga.

Nagu eelalgsel juurdlusel selgunud, sai tuli alguse tõenäoliselt takumasina laagri kuumenemisest.

Gaasiplahvatus tekitas tuleõnnetuse Kiviõlis.

Kiviõli vana vabriku katusealuses ruumis süttis kolmapäeval gaasiplahvatuse tagajärjel põlema lagi, kust tuli kandus ka seintele. Õlist läbiimbunud ruumis oli tule levimine nii kiire, et peagi lõid leegid ka katusest välja.

Kiirelt alarmeeritud tuletõrje ning kohale käsutatud tööliste abil pandi aga peagi leekidele piir. Kohale toodi ka moodsad vahukustutajad, kuid enne tarvituselevõtmist saadi tulest jagu.

Tõrva uudised.

Korraldatakse vesispordi võimalusi Riiska järve äärde. Riiska järve äärde on rajamisel koht, kus saaks korraldada ujumisvõistlusi ja teisi vesispordi harrastusi. Vastavad tööd teostab linnavalitsus kohalike noorte sportlaste ja sportlikkude organisatsioonide kaasabil. Ühtlasi ehitatakse samasse ka hüppetorn ning luuakse teisi võimalusi vesispordi harrastamiseks.

Valmis järveäärne ringallee. Linnavalitsuse algatusel teostatud istutamistöödel on valminud nüüd Riiska järve ümber rajatud ringallee, kuhu istutati üle saja puu.

Saksa hoiatus Brüsselile.

(DNB.) Saksa sõjavägede ülemjuhatus teatab: Belgia valitsus seletas 10. mail oma välisministri kaudu Brüsselis ja USA vahetalitusel Berliinis, et Brüssel olevat lahtine linn, et Brüsselis ei olevat vägesid ja et need ei lähe ka

Tund noorte meistrite keskel.

Linna 2. ametikool areneb hoogsalt. — Koolile loodetakse saada endise Toomkooli ruume.

PILK KOOLI TÖÖTUNDIDELE.

Ülal: ehitus-müüritöö osakonna õpilased ehitavad seinamüüri võlvitud uksega. All: kaks õpilast on ametis mootori mähiste valmistamisega, kolmas valmistab treipingil mootorivõlli.

Möödunud sügisel asutati Tallinnas linna poeglaste 2. ametikool, milline töötab elektrotehnika ja ehitus-müüritöö osakondadega. Kool alustas tegevust n.-ö. paljaste kätega, kuid on juba kahe semestriga saavutanud tohutuid edusamme, mis tuleb kahtlemata panna koolijuhataja Petersoo ja õpetajaskonna ning instruktorite hea koosseisu arvele. Eile oli võimalik tutvuda selle, meil ainulaadse kooli tööga Vismari tänavas.

Esijoones siirdume ehitus-müüritöö osakonda alumisel korral, pooleldi keldriruumides. Paar suurt ruumi on siin kasutatud selleks, et püstitada neisse müüre. Selles

keldris on majamüürid n.-ö. maja sees.

Korralikult võlvitud uks, mitmesugused nurgad, käigud. Kõik õpilaste töö. Poisid on meie külastamise ajal hoolega ametis krohvimisega. Nende töötamisest paistab, et tegemist pole algajatega, vaid et siin valitseb juba töötamisoskus, ja päris kindel on, et

sellest koolist väljunud noor ei jää elus hätta.

Maja teisel korral on kolm-neli ruumi elektriosakonna käes. Terve hulk noori poisse, keskmiselt 14—15 aastat vanad, on parajasti ametis elektrimootorite mähiste valmistamisega. Töö nõuab kahtlemata asjatundmist, ja seda näikse talve kestel omandatud olevat. Huvitav on märkida, et üsna suur osa õpilaste töö juures kasutatavaid riistu on valminud õpilaste eneste tööna. Lähemal pärimisel kuuleme, et näiteks

väikese alasiga kruustangid maksma on läinud vaid mõnikümmend senti.

Ja töö ei anna milleski järele paremalegi vabrikutootele.

Nagu kohalviibiv Haridusministeeriumi kutseoskuse osakonna abidirektor J. Kiivet seletab,

on loota, et kool tulevasest aastast enesele saab endise Toomkooli ruumid.

Praegu on linnavalitsuses kaalumisel nende remondi küsimus.

Vab. Valits. juurdemaksuga
Leedust imporditud

VIKI- ja PELUSKISEEME

on kohale jõudnud ja
müügil ühiskauplustes

PEALADU ETK-s, TALLINNAS

Tuuleturbiin tappis peremehe

Kurb õnnetus juhtus 15. jkp. keskpäeval Are wallas Eawere külas „Aadu" talu peremehe August Liiw'iga, kes sai õnnetut surma tuuleturbiini läbi.

Peremees oli ise ehitanud tuuleturbiini, mida kasutas weepumpamiseks. Möödunud neljapäewal aga nõudis see ohwriks peremehe elu, kes oli läinud kaewu juure wett tooma ja seejuures kuuehõlmapidi turbiini keti wahele jäänud, mis ta wiis üles turbiini wõllile, misjuures lõmastati õnnetu luud-kondid. Õnnetust nägi pealt perenaine, kes õues talitas, kuid see oli liiga hilja, pealegi ta ei osanud muud teha kui appi karjuda. Appi tõtanud naabri talu elanikud panid seisma turbiini, kui lihatombuks lõmastatud kehas polnud enam hinge. Õnnetut surma saanud August Liiw oli 33 a. wana ja abielus.

Talupidajatele männitaimi tasuta

Pärnumaal Kilingi metskonna Massu taimealast antakse talupidajatele tasuta männitaimi suuremal arwul, kellel on metsa alla 10. ha. Kaugematele tellijatele saadetakse taimed wälja ainult saatekulu eest.

Telefonilisel tellimisel pöörduda telef. Surju 11 wõi Massu metsniku poole telef. Kilingi-Nõmme 76-a.

Lastevankrid,
lastekärud ja
lastevoodid
suures valikus alati ladus.
Vennad JEERIK
Tallinna mnt. 17. Telef. 494.

Turul suur tühjus

Kibeda põllutöö tõttu on Pärnu turul hommikuti aihult mõni üksik maalt turule kaupa müüma tulnud peremees wõi perenaine oma hobusega. Teised kauplejad on kõik elukutselised turukauplejad, kes maalt üht-teist ülesostawad ja siis turul hea waheltkasuga edasi müüwad. Hindades pole wiimasel ajal suuri muudatusi olnud, wäljaarwatud kalahinnad, mis on mõnede kalasortide ja liikide pealt enam kui poolewõrra langenud.

Tori lõi wäimees ämmale kiwiga raske haawa pähe

Pärnu linnahaiglasse toodi teise juwistepüha õhtul Tori wallast Metsa külast päritolew Liisa Juurikas, 78 a. wana, kellel oli raske haaw peas ja silmnägu purustatud. Wanakesele on kallale tunginud ja rasked haawad löönud ta enese wäimees. Arstid tunnistasid haawad wäga rasketeks. Kardetakse, et wanake wõib kaotada nägemise täiesti.

Pärnu laulukoor wõeti Riias hästi wastu

Pühade ajal käis Pärnu Helikunsti Seltsi meeskoor Riias, kus esines Eesti Seltsi saalis kontserdiga. Koori poolt antud kontsert wõetud Riias wäga elawate kiiduawaldustega wastu ja saal olnud wiimase kohani täis. Meestekoori juhatas helikunstnik A. Welmet.

Uus raudtee sõiduplaan

15. maist alates pandi raudteel maksma suwine sõiduplaan, mille järele rongide liiklemises on tulnud wähemaid muudatusi. Nii wäljuwad Pärnust rongid Tallinna suunas: kl. 5.30, 15.45 ja kell 21.35. Tartu poole wäljub rong 22.45, Wilsandi poole aga kell 16, seega tund aega warem kui endise sõiduplaani järele.

Tutwuneti karjade seisukorraga

Põllutöökoja eriteadlased: meisekaswatuse nõunik agr. A. Kiwimäe, Eesti Punasekarja kaswatajate seltsi sekr. A. Mägiste, Eesti Maakarja kaswatajate seltsi sekr. P. Kallit teostasid 16. jkp. Pärnu maakonsulendi M. Jamsi saatel ringsõidu Paikuse walla Pustuski ümbruskonnas, kus tutwuneti talude karjadega tõuilmeliselt seisukohalt. Saadud mulsetega jäädi kõigiti rahule.

Pärnust sõitsid eriteadlased, ilma agr. M. Jams'ita, edasi Läänemaale.

Kilingi-Nõmme pidutseb

Reedel, 17. mail külastas Kilingi-Nõmmet „Ugala" teater. Ette kanti Hella Wuolijoe 3-waat. komöödia „Wastumürk".

Pühapäewal, 19. mail W. T. Ü. saalis ll algkooli pidu. Lastenäidend „Soowisõrmus", deklamatsioone, laule, rahwatantse j. m.

Neljapäewal, 23. mail külastab Kil.-Nõmmet „Wanemuise" teater. Seekord operett: „Montmartre'i kannike", J. Brammeri ja A. Grünwaldi operett 3-mes waatuses. S. Kalmani muusika. Lawastaja A. Meering. Muusikajuht Ed. Tubin. Lawapildid A. Lepik. Tantsud S. Urbel. Kostüümid E. Tamul. Algus 1/2 9 õhtul. Kuna operetti pole palju aastaid mängitud, on oodata elawat osawõttu. Pääsmete eelmüük W. T. Ü. einelauas.

J. Loowäli waliti Pärnumaa Maanoorte Ühenduse õppelaagri wanemaks

Neil päewil waliti Pärnumaa Maanoorte Ühenduse õppelaagri wanemaks Pärnumaa Maanoorte wanema abiwanem Jüri Loowäli. Õppelaager korraldatakse 7.—9. juunini Audrus. Sellele järgneb maanoorte suwepäew, kus toimub ka maakonna ja konwentide maanoorte ühenduste lippude õnnistamine. Aukülalisena on palutud ja oodatakse päewale siseministrit A. Jürimaad.

Wabadussõja inwaliididel tasuta sõit ka omnibusedel ja trammidel

23. IV 1940. a. R. T. nr. 34 ilmunud jõuwankrite liini- ja juhuweo korraldamise seaduse alusel on nüüdsest peale Wabadussõja inwaliididel, kes wähemalt 40% töötõimest on kaotanud ja omawad Teedeministeeriumi poolt wäljaantud tasuta raudteesõidupileti, wõimaldatud kogu Eestis omnibuse- ja trammiliinidel sõitmail weoabinõudel tasuta sõit nimetatud raudteesõidupileti ettenäitamisel.

Kallis peeti surnuaiapüha

Teisel juwistepühal peeti Kalli apõigeusu koguduse surnuaial surnuaiapüha, kus teenisid kohalik preester A. Ristkokk ja Tõhela preester. Pidulik leinajumalateenistus jättis wäga sügawa mulje. Rahwast oli surnuaiapühale kogunenud õige arwukalt. Et koguduse naisring surnuaia oli õige hoolikalt puhastanud, siis jättis ka surnuaed nüüd endisest hoopis parema mulje.

Preester A. Ristkoka tulekuga Kalli koguduse preestriks on usuelu koguduses muutunud endisest hulga intensiiwsemaks ja wõib weelgi palju areneda tõusu teed, kuna wõimalused selleks ei puudu.

Kihnu suurem ja tuulsam purjet „Rein" müüakse

Kuuldawasti kawatsewad Kihnu suurema mootorpurjeka „Reinu" omanikud laewa ära müüa ühele Tallinnas elutsewale laewadega äritsewale ärimehele. „Rein" on kolmemastiline mootorpurjek ja üks nendest paljudest kihnlaste laewadest, mis enne maailmasõda ehitatud.

Pärnu konwendi täiskogu koosolek

Eelolewal esmaspäewal, 20. jkp. toimub Pärnu Konwendi täiskogu koosolek Kalewi tän. 51, omis ruumes, kus arutusele tuleb rida jookswaid küsimusi.

Tuled süüdatud

Pärnu ranniku laewade juhtimise sihttuled on kõik süüdatud. Meremärkide kohaleasetamise töö on käimas, nõnda et nawigatsiooniks wajalised ettewalmistused on warsti kõik tehtud.

Insener Grjasnov lahkub

Pärnus tuntud insener W. Grjasnow on kutsutud Narwa linawabriku tehnilise juhatajaks, mispärast lahkub Tallinna-Pärnu l kl. maantee Pärnumaa osa ehituse juhataja kohalt. Ka oli W. Grjasnow tegew Pärnu Suursilla ehitustöö juhlimisel.

Nõuande nurk

Lugejale nr. 614

Sõjawägede Ülemjuhataja määrusega (R. T. nr. 99 — 1939. a. § 5) on wastawa politseiprefekti loata keelatud päewapildistamine ja filmimine wäljaspool kinniseid ruume ning päewapildistamis- ja filmimiswahendite kaasaskandmine Paldiski ja Keila linnades, Pakri, Padise, Keila, Rapla ja Kehtna waldades Harju maakonnas ning Saare ja Lääne maakondades, wälja arwatud Märjamaa, Wigala ja Welise wallad.

Kõigis teistes kohtades, mis Sõjawägede Ülemjuhataja määruses nimetamata, on päewapildistamis-aparaatide kaasaskandmine ja nendega pildistamine lubatud.

Noteeringud.

Eeloleval nädalal, s. o. 19. — 25. maini s. a. makstakse noteeringute alusel järgmisi hindu:

Linad:

Võru-Petseris	R 198 snt.,	majal	193 s. klg	
„	HB 189 „	„	184 „	„
„	D 180 „	„	175 „	„
„	OD 171 „	„	166 „	„
„	LOD 162 „	„	157 „	„
„	H 153 „	„	148 „	„

Takud: I sort 133, II sort 123, III sort 111 s. IV sort 96 s. kg. Ehitustakk 25—3 snt. kg.
Tendents elavam.

Kanamunad:

Eksportmunad 111 snt. kg. franko kogum. p
Siseturumunad 80 „ „ „ „
Kanamunad raskusega 20—45 gr. 70 snt. kg. franko kogumispunkt.
Tendents rahulik.

Peekon:

Tapakaalud:	I sort,	II sort,	III sort,	IV sort
60 —72 kg.	110	105		
55,5—59 „ / 72,5—75 „	105	101	Siseturu hinnad	
75,5—80 „	101	Siseturu		„

ja elussigade eest:

60—120 kg.	raskused	80	senti	elusk.	kg.
121—160 „	„	84	„	„	„
üle 160 „	„	80	„	„	„

Värske lambaliha:

Rootsi eksporditav — Tallinna tapamajade headuse järele 120 s. kg.
Eluskaalu hind franko saatejaam 52 „ „

Tänase lehega tellijatele kaasas „Tallinna Post" nr. 20.

Igasuguseid
JALGRATTAID
kuulsaid
„DÜRKOPP"
ja teisi
Müük ka järelmaksuga
O/ü **„Esto - Muusika"**
Pärnus, Kalevi t. 41 Telef. 404

Kaubanduslik Keskühisus „Estonia"
Pärnu osakond, Jannseni tn. 57
müüb põllupidajaile kõrgeväärtuslikku Petseri
linakülviseemet
hinnaga 35 senti kilo.

R. STRYCK'I mootoritehas
Pärnus, Jannseni 40, telef. 1-67.
Magnetode asjatundlik - odav parandus, laos osad. Mootorite ja masinate remont. Detsimaalkaalud ja vihid. Ostetakse vana vaske ja malmi.

Teatan lgp. tarvitajaskonnale, et olen oma tööstuse
üleviinud
Tallinna m. 13
(Aspe majas)
kus jälle oma tööd endiselt jätkan.
Austades **M. Ild**
jalanõudetööstus.

Oksjon
Pühapäeval, 26. mail, Audru vallas, Kihlepa külas, Sepa talus tuleb müügile wabatahtlikul oksjonil: hobused, lüpsilehmad, põllutööriistad, reed, wankrid ja muud majakraami.
Omanik.

Parim ja walikurikkam ostu- ja müügiäri on
„Rahwakasu"
kus ostate ja müüte oma õmblus-, kudumis-. kirjutusmasina, foto, raadio, telefoni, mansöör- ja tuhat teist elektriaparaati ja nende osi, mööblit, raudwoodeid, riideid, kristall-, kuld- ja hõbeasju j.n.e
Pärnus, Tallinna mnt. 4

Wannutatud maamõõtja
A. Okapuu
Igasugused maamõõte ja maakorralduse tööd.
Plaanide ja teisendite walmistamine.
Isiklikult kohal laupäewadel.
Kontor: Pärnus, Kalewi tn. nr. 5., (wastu Endla teatrimaja) Telef. 5-80.

Igasuguseid trükitöid
Teie soowide kohaselt
walmistab alati kiiresti
H. Laane trükikoda

Igasuguse mööbli
soodsa hinnaga
muretsete endale
S. Dubkowsky
mööbli tööstusest
Riia m. 35, Pärnus
Peeglid, lastewankrid, woodid, lauad ja igasugu muud mööblid, raamatud, seina, laua, ja käe kellad, riided, jalanõud ja antiikasjad on minu juures ime odawad. Kes ei usu, tulgu waatama.
Ostu ja müügiäri
E. Kants,
Pärnus, Wilmsi tän. 7.

Lambaid
käesoleval suwel
Sauga - Kambi
karjamaale
ei wõeta
Mõisawalitsus

Weel wana hinnaga **müüa** lühikest aega **polstermööbleid:** sohwasid, toole, laude, woodeid, madratseid, ja igasuguseid nahkkindaid.
G. Laidwe,
end. Glück
Wilmsi 16, telef. 362.

Ostan
kulda, hõbedat ja **briljante**
Kullasepp M. Laas,
G.-Adolfi t. 8,
(wastu Lasteparki).

Kas teie juba teate,
et müüakse poole ja isegi weerand hinnaga kantud riideid, (suurim walik) sulepatju, jalgrattaid, õmblusmasinaid, mööblit jne. jne.
Ostu- ja müügiäri
„Komisjonäär"
Wilmsi t. 7.

H. Laane trükk, Pärnus Brackmanni 6 1940. a.